

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет іноземної філології

Світлана Шелудченко

Алла Павлюк

Наталія Єфремова

Лілія Потапенко

Логічні засади комунікації і педагогічної риторики

Хрестоматія

Луцьк

2023

УДК 81'27:[378:808(076.6)

Л 69

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Волинського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 1 від 27 вересня 2023 р.)

Рецензенти:

Гусак Л. Є. – доктор педагогічних наук, професор кафедри іноземних мов гуманітарних спеціальностей Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Василенко М. П. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри слов'янської філології, зарубіжної літератури та методики навчання Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

Шелудченко С. Б., Павлюк А. Б., Єфремова Н. В., Потапенко Л. В.
Логічні засади комунікації і педагогічної риторики: хрестоматія. Луцьк : Вежа Друк, 2023. 80 с.

Хрестоматія до освітніх компонентів «Логічні засади комунікації» та «Педагогічна риторика» містить низку схем для вичерпного логічного та риторичного аналізу промови. Також наведено зразки класичних та сучасних промов.

Для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання першого (бакалаврського) рівня спеціальності «014 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)» факультету іноземної філології Волинського національного університету імені Лесі Українки.

УДК 81'27:[378:808(076.6)

Л 69

© Шелудченко С. Б., Павлюк А. Б.,
Єфремова Н. В., Потапенко Л. В., 2023

© Волинський національний
університет імені Лесі Українки, 2023

ЗМІСТ

	<i>Передмова</i>	4
1.	Розгорнутий план-схема аналізу промови	5
2.	Зразки промов для аналізу	17
2.1.	«Прощальна» («золота») промова Єлизавети I	17
2.2.	Промова Карла I на ешафоті	19
2.3.	Перша інавгураційна промова Джорджа Вашингтона	21
2.4.	Промова Махатми Ганді у Варанасі	24
2.5.	Промова Михайла Грушевського під час похорону полеглих захисників Крут	26
2.6.	Промова Марії Кюрі у Вассарському коледжі, Нью-Йорк ...	27
2.7.	Воєнне послання нації Франкліна Делано Рузвельта	29
2.8.	Промова Вінстона Леонарда Спенсера Черчілля в Палаті громад з нагоди формування нового уряду Великобританії ...	31
2.9.	Виступ Маршалла Джорджа Кетлета у Гарвардському університеті	33
2.10.	«Я бачив землю обітовану» (Промова Мартіна Лютера Кінга) .	36
2.11.	Промови лауреатів премії фундації Антоновичів: Ліна Костенко в Джорджтаунському університеті	38
2.12.	Промова Стіва Джобса на врученні дипломів у коледжі Рід ...	42
2.13.	Промова-звернення Студентської ради до абітурієнтів	45
2.14.	Промова Джоан Роулінг перед випускниками Гарварду	48
2.15.	Створіть світ, в якому у кожного є почуття мети. Промова Марка Цукерберга випускникам Гарварду	49
2.16.	Вітальна промова ректора Українсько-американського університету Конкордія	52
2.17.	Промова Сергія Жадана на відкритті 26 Львівського міжнародного BookForum	55
2.18.	Виступ Президента Байдена щодо об'єднання зусиль вільного світу, спрямованих на підтримку народу України	58
2.19.	Звернення Президента України з нагоди Дня перемоги над нацизмом у Другій світовій війні	61
2.20.	Десять причин, чому Україна має перемогти – Тімоті Снайдер	63
2.21.	У політиці ніхто не незамінний. Прощальна промова Бориса Джонсона	66
2.22.	Промова Ліни Костенко на церемонії вручення відзнаки національного ордена Почесного легіону	69
2.23.	Звернення короля Чарльза III до нації та країн Співдружності .	71
2.24.	Промова Всесвятішого Вселенського Патріарха Варфоломія на Всесвітньому політичному форумі в Абу-Дабі	74
2.25.	Новорічне привітання Президента України Володимира Зеленського	75
	<i>Перелік бібліографічних джерел</i>	55

ПЕРЕДМОВА

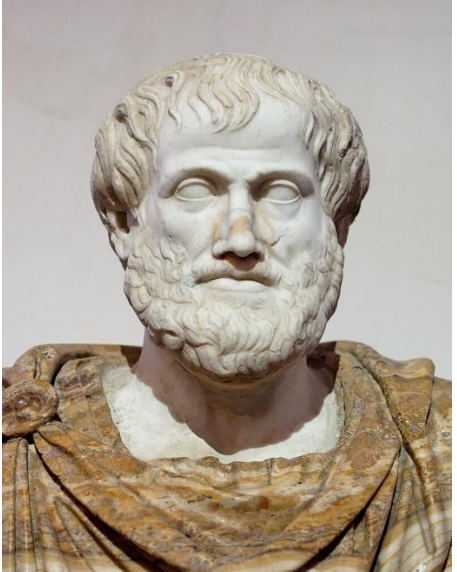
Хрестоматію із нормативного освітнього компонента «Логічні засади комунікації» та вибіркового освітнього компонента «Педагогічна риторика» призначено для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання першого (бакалаврського) рівня спеціальності «014 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)» факультету іноземної філології Волинського національного університету імені Лесі Українки та студентів інших закладів вищої освіти, зацікавлених запропонованою тематикою.

Метою хрестоматії є поетапна та вичерпна схема аналізу промови з точки зору логіки та риторики. З метою закріплення теоретичного матеріалу включено зразки промов. Промови є різноманітними, подані в хронологічному порядку від 1601 року до сьогодення. Запропоновані для аналізу промови ілюструють золоті зразки ораторського мистецтва і риторичні приклади сучасності.

Вагомим є те, що хрестоматія повністю відповідає тематичному наповненню лекційного курсу нормативного освітнього компонента «Логічні засади комунікації» і вибіркового освітнього компонента «Педагогічна риторика» а тому використання хрестоматії сприяє повторенню та узагальненню матеріалу, що стосується риторики, зокрема стилів і жанрів педагогічного красномовства, риторичного канону у педагогічному дискурсі, мовленнєвих стратегій і тактик в риторичній діяльності педагога, особливостей педагогічного діалогу в різних навчальних ситуаціях, риторичних засобів та їхньої ролі в усному мовленні вчителів іноземної мови; та комунікативної логіки, а саме, логічних основ аналізу природної мови; структури основних форм абстрактного мислення та логічних форм вербальної комунікації; вимог формально-логічних законів, дотримання яких визначає логічну правильність висловлення; правил виконання логічних операцій над поняттями, висловленнями та умовиводами; правил побудови коректних запитань та адекватних відповідей під час обговорення й вирішення професійних проблем.

1) Розгорнутий план-схема аналізу промови

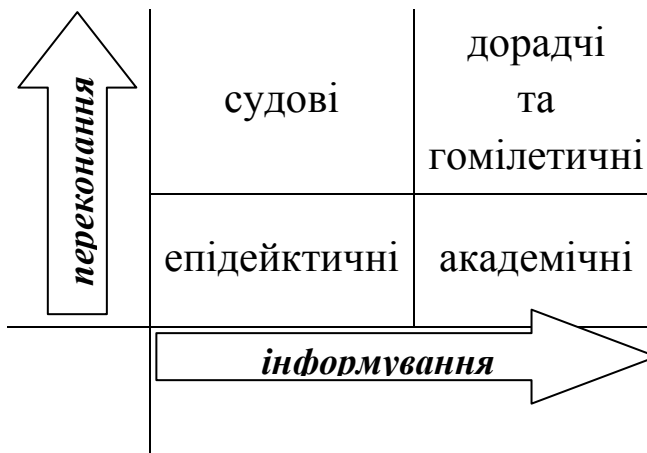
1.1. Вид промови

	<p><i>У першій книзі «Риторики» розглядається предмет риторичної науки у системі інших наук, називаються три види (роди) промов:</i></p>	<p>Пізніше до класифікації було додано ще два види промов:</p>
<ul style="list-style-type: none">➤ дорадчі (політичні);➤ судові;➤ епідейктичні (урочисті)		<ul style="list-style-type: none">➤ академічні;➤ гомілетичні

1.2. Темпоральні ознаки промови (за Аристотелем) та її мета

<i>Вид промови</i>	<i>Темпоральна ознака (за наявності)</i>	<i>Підґрунття промови, що визначає її мету</i>
дорадчі	до майбутнього 	користь – шкода
судові	до минулого 	було – не було
епідейктичні	до теперішнього 	прекрасне – потворне
академічні		істина – хиба
гомілетичні		добро – зло

1.3. Спрямованість промови

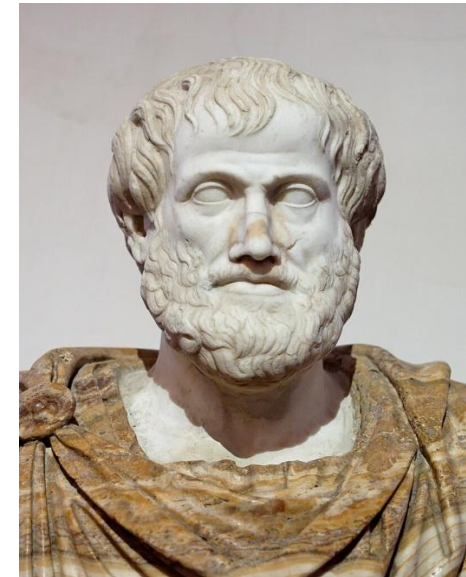

1.4. Аудиторія

Кількісний показник		Якісний показник	
<i>мала</i>	<i>велика</i>	<i>підготовлена</i>	<i>непідготовлена</i>
<i>до 30 слухачів</i>	<i>більше 30 слухачів</i>	<i>акцент промови на логос*, пафос*** залучають з обережністю</i>	<i>акцент промови на етос** і пафос***</i>

*Арістотель бачив Логос, тобто риторику як науку, що має два основні засоби переконувати: 1) силогізм (висновок від загального до часткового) і 2) ентимему (скорочений силогізм, в якому процедура міркування і висновку не повністю показана, а маємо ніби вже готовий висновок) – троп.

**Як одна з основних категорій класичної риторики Етос визначав зразкову суспільну й особисту морально-етичну поведінку оратора, інакше промовець не зможе переконувати інших і впливати на них. Власне, без етосу (морального кодексу) риторика самознищується, перетворюється не в істину думок і почуттів, а в самообман. За Аристотелем, промовець має сприйматися слухачами як людина достойна, гідна промовляти до їхніх сердець і розуму.

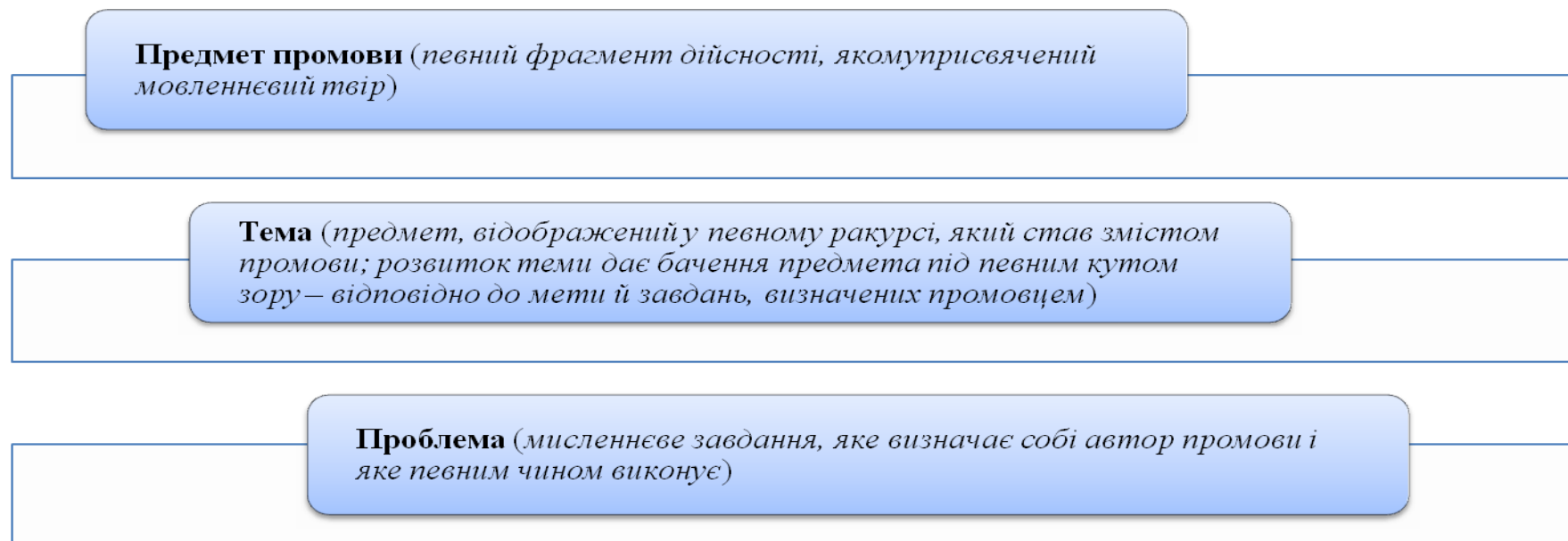

***Пафос (гр. *pathos* – пристрасть, почуття) – це інтелектуальне, вольове, емоційне устремління мовця (автора), яке виявляється і в процесі мовної комунікації, і в його продукті – тексті

1.5. Ставлення аудиторії до промови

прихильне	байдуже	конфліктне
<i>у промові відразу формулюється теза</i>	<i>формулюється мета , промова характеризується чіткою структурою, послідовністю та доступністю викладу</i>	<i>промова прямує від аспектів одностайності поглядів до аспектів розбіжностей</i>

1.6. Змістовність промови

1.7. Тип підготовки промови та її виголошення

<i>підготовка промови</i>	написання тексту	запис головних положень	імпровізація
<i>спосіб виголошення промови</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ читання за рукописом; ➤ вивчення напам'ять; ➤ виголошення з опорою на текст 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ напам'ять перші та останні фрази; ➤ напам'ять формулювання тез і аргументів; ➤ читання цитат та цифрового матеріалу 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ імпровізація

1.8. Топіка промови

Види топосів

Хто? Що?

- сутність предмета промови

Де? Коли?

- обставини виникнення, розвитку та існування предмета

Чому? Для чого?

- причини та наслідки існування предмета

1.9. Аргументація

Спосіб обґрунтування	Форма (схема) обґрунтування	Процедура обґрунтування
<ul style="list-style-type: none"> • емпірична аргументація; • теоретична аргументація 	<ul style="list-style-type: none"> • симптоматична; <ul style="list-style-type: none"> • причинна; • аналогічна 	<ul style="list-style-type: none"> • пряма; • непряма

1.10. Аргументи

Аргументи до логосу	Аргументи до пафосу	Аргументи до етосу
	argumentum ad hominem (аргумент «до людини»)	
argumentum ad rem (аргумент «до суті»)	argumentum ad verecundiam (аргумент «до авторитету»)	argumentum ad utili (аргумент «до особистих інтересів»)
	argumentum ad personam (аргумент «до особистості»)	captatio benevolentiae (аргумент «до прихильності»)
		argumentum ad misericordiam (аргумент «до співчуття»)
		argumentum ad baculum (аргумент «до сили»)
		argumentum ad populum (аргумент «до популярної думки, до думки більшості»)

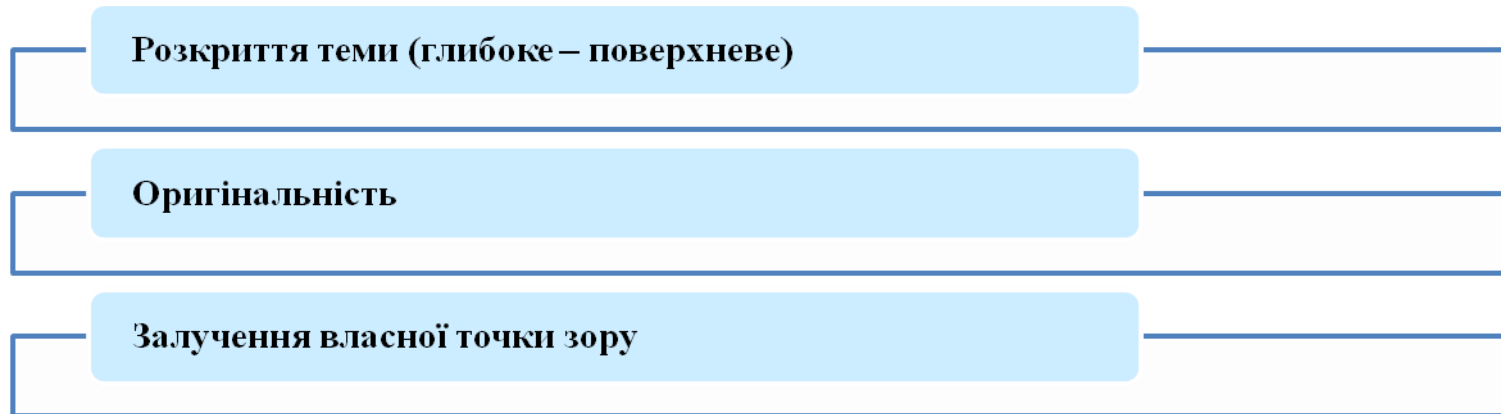
1.11. Спростування

обґрунтування логічними засобами		
критика тези	критика аргументів	критика форми

1.12. Метод подачі матеріалу

Дедуктивний <i>від конкретних фактів, явищ до загального висновку</i>	Індуктивний <i>від формулювання аргументів до формулювання тези</i>	Концентричний <i>відцентровий рух мовле нневого цілого</i>
Аналогічний <i>встановлення відношення еквівалентності</i>	Ступінчастий <i>послідовний виклад однієї теми за одною без повернення до попередньої</i>	Історичний <i>виклад матеріалу в хронологічній послідовності</i>

1.13. Концепція промови

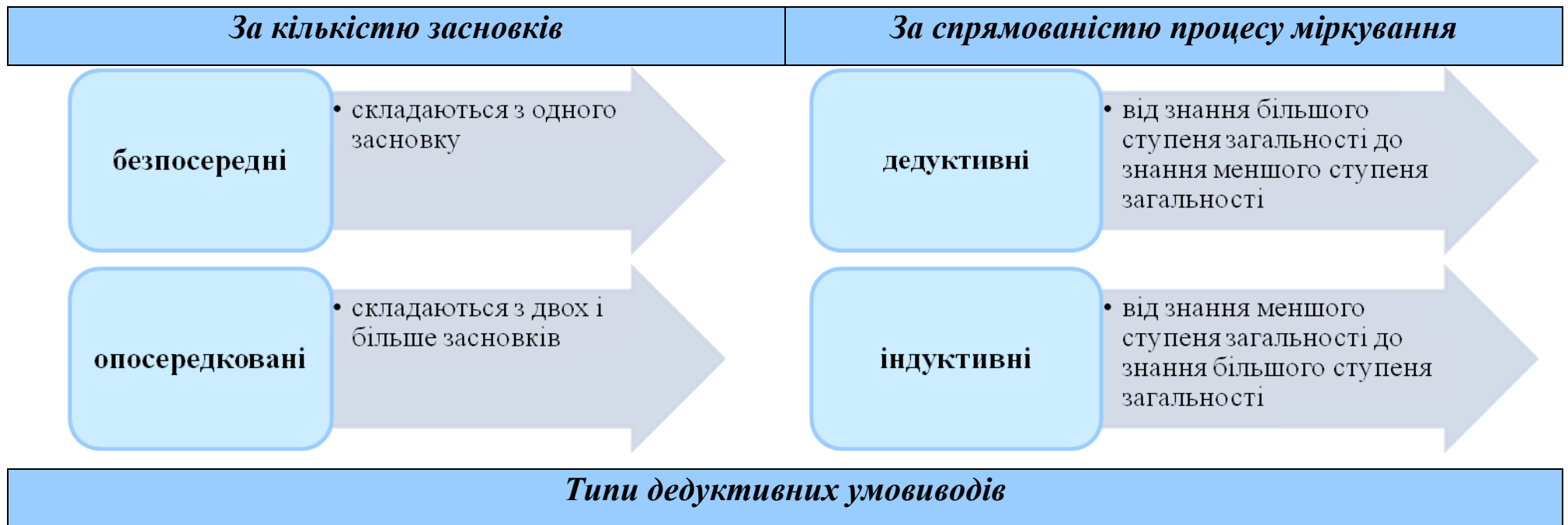

1.14. Композиція

промови

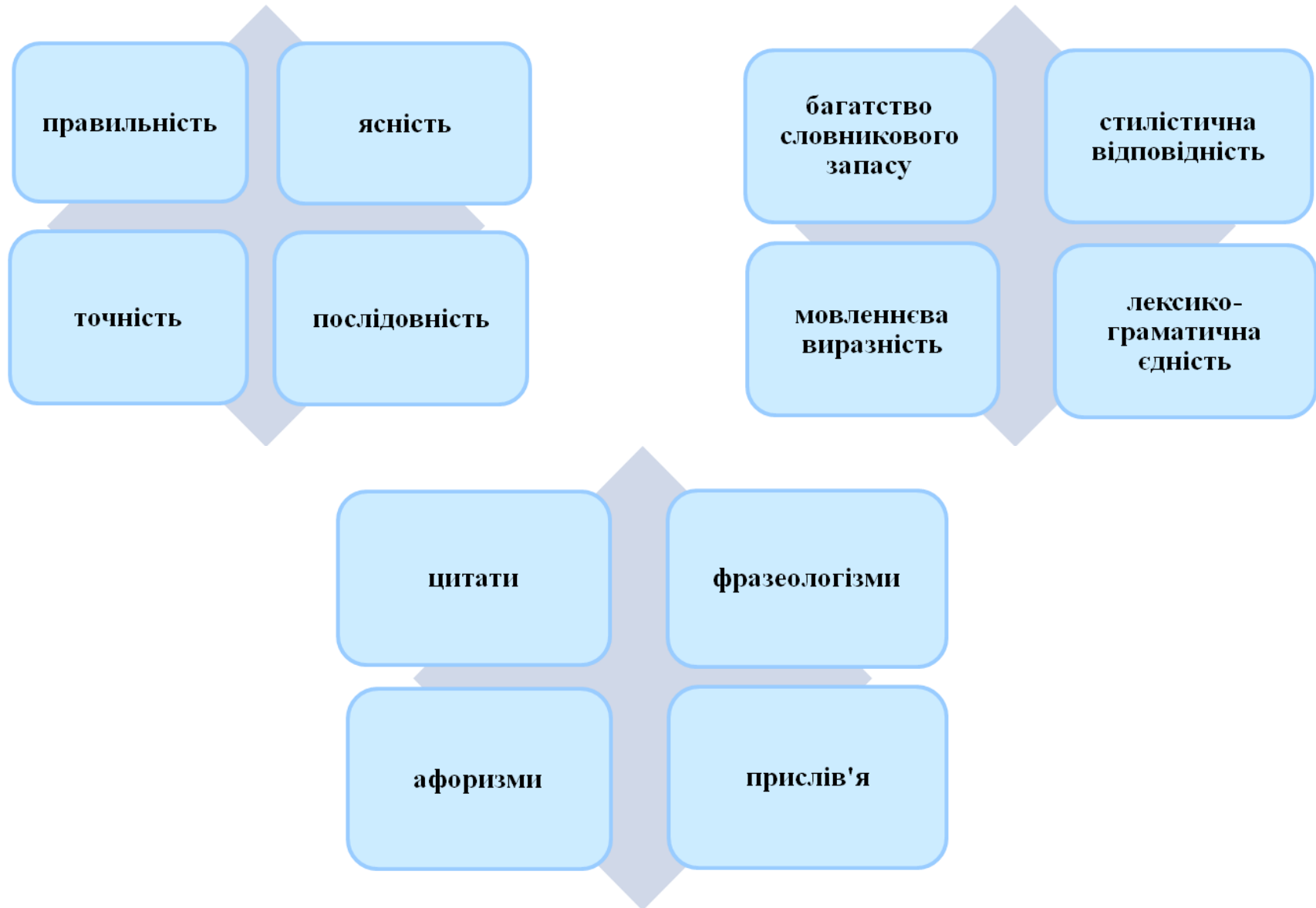
1.15. Умовиводи

Типи дедуктивних умовиводів

Категоричний силлогізм	Розподільно-категоричний силлогізм	Умовно-розподільний / лемантичний силлогізм
<ul style="list-style-type: none">обидва засновки є категоричними судженнями	<ul style="list-style-type: none">більший засновок є судженням розподільним, а менший – категоричним	<ul style="list-style-type: none">більший засновок є судженням умовним, а менший – розподільним

1.16. Мова промови

1.17. Мовленнєва виразність

Основні різновиди риторичних тропів

Алегорія

Метафора

Метонімія

Синекдоха

Оксиморон

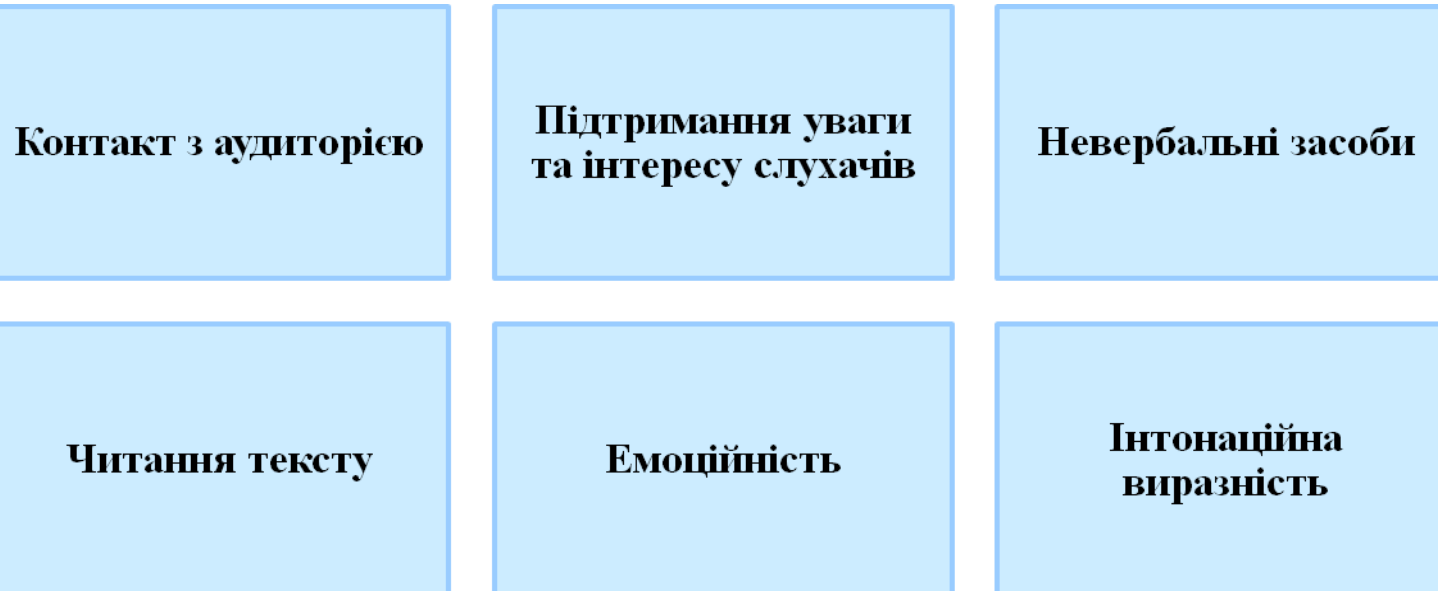
Епітет

Гіпербола

Літота

Уособлення

1.18. Техніка виголошення промови

2) Зразки промов для аналізу

2.1. «Прощальна» («золота») промова Єлизавети I

30 листопада 1601 року

Пане спікер!

Ми вислухали ваш виступ і бачимо вашу турботу про наше становище. Я запевняю вас, що немає монарха, котрий любить своїх підданих більше, або чия любов може зрівнятися з нашою. Немає такої коштовності, хоч скільки б вона коштувала, яку б я поставила вище цієї: я маю на увазі вашу любов. Тому що я шаную її понад усякі скарби; тому що ми знаємо, як винагороджувати, але любов і вдячність я вважаю неоціненними. І, хоча Господь підніс мене високо, я все-таки вважаю славою мого правління те, що я правлю з вашою любов'ю. Через це я радію не стільки тому, що Господь зробив мене королевою, скільки тому, що я королева такого вдячного народу. Через це мені нема чого бажати більшого, аніж задоволення підданих, і це обов'язок, який я повинна виконати. Ні для чого іншого я не бажаю жити довго, аніж для того, щоб побачити ваше процвітання, і це моє єдине бажання. І оскільки я та особа, що все ще, бачить Бог, править вами, і тому я вірю, що всемогутньою владою Господа я поставлена його знярядям, щоб захистити вас від будь-яких небезпек, безчестя, ганьби, тиранії і гноблення, зокрема з очікуваною від вас допомогою, яку ми охоче приймаємо, тому що вона демонструє всю величину вашої доброї любові і відданості вашому суверенові.

Від себе я маю сказати ось що: я ніколи не була ні жадібним скнарою, ні злиденним монархом, ані марнотратом. Моє серце ніколи не прагнуло до мирських речей. Усе, що ви подаруєте мені, я не буду приховувати, але я прийму це, щоб подарувати вам знову. Тому, пане спікер, я прошу вас віддячити їм так, як ви вважаєте – цього хоче моє серце, але не може висловити моя мова. Я також хочу, щоб ви й решта піднялися, бо я потурбую вас ще довшою промовою. Пане спікер, ви дякуєте мені, але мені здається, що це більше я мушу вам дякувати, ніж ви мені, і я доручаю вам подякувати членам Нижньої палати від мого імені. Якби я не отримувала від вас відомостей, я могла б робити помилки тільки через брак правдивої інформації.

Відколи я стала королевою, я не підписала жодної винагороди без приводу і очевидних підстав, поданих мені, що було так само як добре, так і вигідно всім підданим, хоча деякі мої старі слуги, що заслужили нагороду з моїх рук, дістали деяку часткову вигоду від цього. Хоча досвідом виявлено протилежне, я надзвичайно вдячна тим підданим, що звернули на це увагу в першу чергу. Я не така проста, щоб припускати, але я гадаю, що в Нижній палаті є дехто, в кого немає причин для невдоволення. Я думаю, що вони обурюються через пильність щодо своїх графств, а не через невдоволення чи шкідливий вплив, хоча це і засмучує сторони. Оскільки мої винагороди, очевидно, засмучують мій народ, то

потрібно, щоб утиски були обмежені рамками нашого виняткового права, наша королівська гідність не постраждає від цього. Справді, коли я почула це, я не могла дати спокою своїм думкам, доки не провела реформу. Невже ви думаєте, що ті, хто утискував вас і не поважав свого обов'язку, і не зважав на нашу честь, зможуть уникнути кари? Ні, я запевняю вас, пане спікер, що не стільки заради заспокоєння сумління чи заради якоїсь слави, чи заради посилення любові я хочу, щоб ці помилки, лиха, прикрощі й утиски, скоєні цими мерзотниками і розпусними людьми, негідними бути підданими, не залишилися без заслуженого покарання. Але я бачу, що вони поводитися зі мною як лікарі, що, даючи гіркі ліки, роблять їх більш прийнятними, надаючи їм особливого аромату, або, коли вони дають таблетки, то вкривають їх позолотою.

Раніше перед моїми очима завжди був Судний день, і тому я правила знаючи, що я відповідатиму перед вищим суддею, і зараз, якщо мої покоролівському щедрі подарунки були збезчещені і мої дарунки обернулися в серці мого народу протилежністю моїм бажанням і намірові, і якщо хто-небудь під моїм урядуванням зневажав і псував те, що я доручила їм, я сподіваюся, що Бог не покладе їхню провину і негідні вчинки на мою відповідальність. Я знаю, що титул короля – це славний титул, але я запевняю вас, що сяюча слава монархової влади не засліпила своїм блиском очі нашого розуміння, але що ми добре знаємо і пам'ятаємо, так це те, що ми також повинні здавати собі справу про наші дії перед великим суддею. Бути королем і носити корону – річ більш славна для тих, хто бачить це, ніж приємна для тих, хто носить її. Що ж до мене, я ніколи не була настільки спокушена славним ім'ям короля чи королівською владою, але захоплена тим, що Бог зробив мене інструментом утвердження його правди і слави і захисту його королівства, як я сказала, від небезпеки, безчестя, тиранії і гноблення. Ніколи на моєму місці не сидітиме королева з більшою ревністю щодо моєї країни, турботою про моїх підданих і з більшою готовністю ризикувати своїм життям для ваших добра і безпеки, аніж я. І через те я маю бажання не жити і не правити довше, аніж це буде для вашого добра. І незважаючи на те, що ви мали і, можливо, будете мати багато могутніших і мудріших монархів, що будуть сидіти на цьому місці, ви ніколи не мали і не будете мати жодного, такого ж турботливого і люблячого.

2.2. Промова Карла I на ешафоті

30 січня 1649 року

Про мене згадуватиме лише дехто з тих, хто присутній тут... Воістину я прекрасно міг би зберігати мовчанку, якби не боявся, що дехто вирішить, нібито я мовчу, тому що визнав свою провину і змирився з покаранням, але я вважаю, що мій обов'язок чесної людини, доброго короля і християнина, насамперед перед Господом, а потім перед моєю країною, висловитися і пояснити.

Почну зі своєї невинності. По правді, думаю, мені немає особливої потреби наполягати на цьому, тому що весь світ знає, що я не розв'язував війну з обома палатами парламенту і, засвідчую Богом (з яким мені незабаром доведеться зустрітися), не зазіхав на їхні привілеї; це вони почали боротьбу зі мною, це вони зібрали ополчення; вони заявляють, що ополчення було моїм, але це вони визнали за доцільне відібрати його в мене.

Боже збав, щоб я був поганим християнином; але це не означає, що суд Божий справедливий до мене: часто він відплачує по заслугах за допомогою несправедливого вироку, це звичайна річ; скажу лише, що за несправедливе рішення, заради виконання якого я стільки витерпів, я покараний тепер несправедливим вироком щодо себе самого; сказаного досить, щоб показати вам, що я невинний.

Тепер доведу вам, що я добрий християнин. Сподіваюся, знайдеться добра людина, котра засвідчить, що я простив увесь світ і навіть тих, хто виступав у ролі головних винуватців моєї смерті: Господь знає, хто вони, я ж знати не бажаю, лише молюся, щоб Бог дарував їм.

Але це ще не все. Моя великодушність не обмежується цим; я шкодую, що вони не каються, бо вони скоїли воістину великий гріх: я молюся Богу і святому Стефану, щоб він їм не залікувався, ні, навіть більше, щоб вони знайшли правильний шлях до спокою в королівстві, тому що моя великодушність змушує мене до останнього подиху боротися за мир у країні...

...Що стосується народу, я від усієї душі бажаю йому волі і свободи, так само як і будь-якій окремо взятій людині, але повинен заявити, що їхня воля і свобода полягають у тому, щоб мати уряд і закони, що якраз гарантують збереження їхнього життя і майна.

І річ не в тім, щоб бути членом уряду, до якого вони не мають ніякого відношення. Підданий і государ – зовсім різні поняття, і тому, якщо дати звичайним людям волю і свободу, вони ніколи не будуть задоволені і щасливі. Панове, саме тому я тут: якби я правив деспотично і нехтував усіма законами, спираючись на силу зброї, мені не довелося б стояти тут. І тому я говорю (і молюся Господу, щоб він не зарахував вам цей гріх), що я мученик свого народу.

Насправді, панове, я не стану довше вас затримувати, скажу лише, що хотів би мати трохи більше часу, і тоді моя промова була б більш доладна й продумана, аніж тепер. Сподіваюся, ви пробачите мені.

Моє сумління чисте. Дай Боже, щоб ви обрали той шлях, який веде до благополуччя королівства і спасіння ваших власних душ. ...Насправді, панове, щирість моєї віри відома всьому світові, а тому заявляю перед усіма вами, що вмираю християнином, відповідно до вчення англіканської церкви, яку заповідав мені мій батько, і цей чесний чоловік буде в тому за свідка.

...Моє діло справедливе, і милостивий Господь на моєму боці... Я йду від мирського вінця до вінця тернового, туди, де панує супокій, де мене не торкнуться вже ніякі хвилювання цього світу.

2.3. Перша інавгураційна промова Джорджа Вашингтона

30 квітня 1789 року

Співгромадяни – члени Сенату й Палати представників!

Серед мінливостей життя жодна подія не змогла викликати в мене більшого хвилювання, аніж та, повідомлення про яку було передане за вашим наказом і отримане 14-го дня поточного місяця. З одного боку, мене покликala моя країна, чий голос я не можу слухати без захвату й любові, з того пристанища, що я обрав собі з ніжною турботливістю та надією, маючи твердий намір знайти на схилі віку спокій, необхідність і цінність якого підсилюються для мене з кожним днем через придбані звички та часті хвороби на додачу до поступового погіршення мого здоров'я в міру прожитих років. З іншого боку, значущість та нелегкість того завдання, до виконання якого покликав мене голос моєї країни, цілком достатні для того, щоб розбудити в наймудріших та найдосвідченіших її громадянах бажання зі сповненою сумнівами ретельністю вивчити мої чесноти, не можуть не викликати пригніченості духу в того, хто (через свої природні вади та недосвідченість у справах громадського управління) мусить з особливою увагою ставитися до своїх слабких сторін.

За такого конфлікту емоцій я насмілюся стверджувати лише те, що я приймаю на себе ці обов'язки після глибоких роздумів і ретельно оцінивши всі обставини, здатні вплинути на їх виконання. Я насмілюся сподіватися лише на те, що коли я прийняв цю посаду під впливом приємних спогадів про колишні події чи сентиментальної чутливості до такого яскравого свідчення довіри з боку моїх співгромадян і через це недостатньо взяв до уваги мою неспроможність, а також слабку схильність до виконання покладених на мене важких і незвіданих обов'язків, то моя помилка буде визнана не надто серйозною з огляду на ті мотиви, що ввели мене в оману, а її наслідки будуть оцінені моєю країною з певною часткою тієї прихильності, в атмосфері якої вони виникли.

Такими були ті враження, під впливом яких я, підкоряючись заклику суспільства, визнав себе придатним для виконання такої посади, і було б непростенною помилкою не звернутися в цьому першому офіційному виступі з полум'яним благанням до тієї всемогутньої Божественної Сутності, яка править Всесвітом, верховодить у Раді Держав і Своєю Всевишньою допомогою здатна доповнити будь-який недолік людської натури, із проханням про освячення Її благодаттю – в ім'я вольностей і щастя народу Сполучених Штатів – уряду, заснованого ним самим в ім'я цих основних цілей, і про дарування кожному інструменту управління здатності успішно здійснювати покладені на нього функції.

Віддаючи належне Великому Архітекторові всякого суспільного й приватного блага, я виражаю впевненість, що це однаковою мірою висловлює і

мої, і ваші почуття, почуття всіх співгромадян у цілому, а також кожного окремого співвітчизника. Немає жодного народу, якому варто було б визнати й піднести хвалу невидимій долоні, що керує справами людей, більшою мірою, аніж народу Сполучених Штатів. Кожен крок, здійснений ним на шляху до статусу незалежної держави, бачиться як такий, що несе на собі певний знак Всевишньої волі; і в тій щойно звершеній і вкрай важливій революції в системі об'єднаного урядування спокійні дебати й добровільна згода вельми численних окремих спільнот, результатом якої стала ця подія, не можуть бути порівняні з методами створення більшості інших урядів без того, щоб не віддати їй благочестиву шану разом зі смиренною надією на майбутні її милості, знамення яких можна побачити в нашому минулому.

Ці думки, зумовлені потрясіннями сьогодення, занадто сильно закарбувалися в моїй свідомості, щоб їх можна було проігнорувати. Я надіюсь на те, що ви розділите зі мною моє переконання, що ніщо інше не зможе більшою мірою вплинути на успішний початок роботи нового й незалежного уряду. У статті про заснування виконавчого відомства президенту ставиться за обов'язок «рекомендувати до вашого розгляду такі заходи, які він визнає необхідними та доцільними». Обставини моєї сьогоднішньої зустрічі з вами не дають мені підстав заглиблюватися в цей предмет за межі простого посилення на велику конституційну хартію, відповідно до якої скликані ці збори і в якій – у визначенні ваших прав – міститься вказівка на ті сфери відповідальності, які підлягають вашій увазі.

Більш доречним за нинішніх обставин і набагато більше відповідним тим почуттям, що мене охоплюють, буде, замість внесення рекомендацій конкретних заходів, віддати належну шану талантам, моральним підвалинам і патріотизму, які є окрасою тим людям, що були вибрані для розробки й затвердження їх. У таких високих чеснотах вбачаю я найнадійнішу запоруку того, що, з одного боку, ніякі місницькі упередження або пристрасті, ніякі особливі точки зору або партійні чвари не стануть на заваді тому всеосяжному й безсторонньому погляду, з яким слід братися до того величезного зібрання спільнот та інтересів, щоб, з іншого боку, фундамент нашої державної політики покоївся на бездоганних і непорушних принципах особистої моралі, а перевага вільного урядування була б продемонстрована всіма тими його якостями, які здатні завоювати гарне ставлення громадян країни і викликати повагу навколишнього світу. Я міркую про таке майбутнє з усією надією, на яку тільки може спонукати мене палка любов до своєї країни, адже немає істини важливішої, ніж існування в системі світобудови й природному ході речей нерозривного зв'язку між чеснотою й щастям, між обов'язком та благом, між істинними максимами чесної й великодушної політики і щедрими плодами процвітання й добробуту суспільства, тому що ми не повинні применшувати переконаності в тім, що прихильна

усмішка Небес ніколи не випадає на долю нації, яка порушує вічні закони порядку й правди, встановлені на Небесах, і тому що збереження священного вогню свободи і доля республіканської моделі правління справедливо вважаються – можливо, не менш безумовно й очевидно – залежними від експерименту, ввіреного рукам американського народу.

Окрім звичайних питань, пропонованих вашій увазі та вашій розсудливості, треба вирішити питання про те, якою мірою здійснення цільових повноважень, делегованих V статтею Конституції, вважається необхідним за нинішнього стану справ з огляду на характер заперечень, висунутих на адресу нинішньої системи, або в міру стурбованості, що породила їх. Замість внесення конкретних рекомендацій із цього предмета, де мої офіційні повноваження не дають мені ніяких указівних вогнів, я знову буду цілком покладатись на вашу проникливість і прихильність громадському благу, бо я запевняю себе, що, поки ви будете із ретельністю уникати будь-яких змін, які могли б поставити під загрозу переваги єдиного й ефективного уряду або яким варто дочекатися майбутніх уроків досвіду, глибока повага до основних прав вільних людей і турбота про суспільну гармонію будуть істотно впливати на ваші судження з приводу того, якою мірою можна надійно підсилити перші або – не ризикуючи та з користю – сприяти другій. До попередніх зауважень я повинен додати іще одне, адресоване передусім Палаті представників. Воно стосується мене особисто, і через це буде якнайкоротшим. Коли мені вперше випала честь бути покликаним на службу моїй країні, що тоді перебувала напередодні напруженої боротьби за свої свободи, моє сприйняття обов'язку вимагало відмови від будь-якої грошової винагороди. Я ніколи не відступав від цієї твердої переконаності і, тримаючись дотепер почуттів, що її породили, мушу відхилити як незастосовну супроти мене будь-яку частку персональної винагороди, яку може бути визнано необхідним включити в положення про фінансування органа виконавчої влади, і, відповідно, молитися за те, щоб розрахунки грошової платні згідно з посадою, на яку я обраний, за час мого перебування на ній не виходили за рамки тих фактичних витрат, які можуть бути визнані необхідними в ім'я суспільного блага.

Висловивши вам таким чином мої почуття, викликані тією подією, що звела нас разом, я залишаю вас, не проминувши звернутися ще раз до милосердного Батька Людства зі смиреним проханням, що коли Йому було вгодно дарувати американському народу можливість обговорювати в обставинах повного спокою і прийняття з безприкладною одностайністю рішення про форму урядування в ім'я безпеки його Союзу і реалізації його прагнення до щастя, то нехай Його Божественне благословення так само виразно проявиться в широті поглядів, виваженості порад та мудрості заходів, від яких і має залежати успіх нашого уряду.

2.4. Промова Махатми Ганді у Варанасі («Індії немає порятунку»)

4 лютого 1916 року

...Для всіх нас надзвичайно принизливим є той факт, що цього вечора, під покровом цього великого університету, в цьому священному місті я змушений звертатися до своїх одноплемінників нерідною мовою.

...У грудні я побував на сесіях конгресу. У залі було набагато більше людей, аніж тут, і чи повірите ви, якщо я скажу вам, що їхні серця торкнули тільки ті промови, що виголошувалися мовою хіндустані? Так було в Бомбеї, а не у Варанасі, де хінді володіють усі. Але між хінді і діалектами президентства Бомбей немає такої вже великої різниці, як між хінді й англійською, і присутні на засіданні конгресу цілком розуміли тих, хто говорив мовою Індії.

Я сподіваюся, що університет подбає про те, щоб молоді, котра прийде сюди, передали знання її рідною мовою. Наші мови — це відображення нас самих, і якщо ви говорите мені, що наша мова занадто бідна, щоб точно висловити кращі думки, тоді вже скажіть: чим скоріше ми зникнемо з лиця землі, тим краще. Чи є серед нас хоч одна людина, що мріє про те, щоб англійська стала національною мовою Індії? Навіщо нашому народові така перешкода? Задумайтеся хоч на мить, чи в рівних умовах перебувають наша молодь і англійське юнацтво.

...Нас обвинувачують у тому, що ми незаповзятливі. Але як же нам бути заповзятливими, коли ми змушені віддавати дорогоцінні роки життя на оволодіння далекою нам мовою?

...Дістаємо ми винятково англійську освіту. Зрозуміло, це далось нам взнаки. Та уявіть собі, що останні п'ятдесят років ми вчилися своїм рідним нарiччям. Чого б ми тоді досягли? Сьогодні в нас була б вільна Індія, люди були б освічені, але не виглядали б так, мовби вони іноземці у власній країні, а зверталися б до самого серця народу. Вони трудилися б серед найбідніших з бідних, і все, чого вони досягли б за ці п'ятдесят років, стало б надбанням нації. Однак зараз навіть наші жінки нездатні поділити наші кращі, найпередовіші ідеї...

...Я змалював картину в цілому і, якщо вже ви дарували мені почесне право звернутися до вас, буду з вами відвертий. Звичайно, ми повинні розібратися з цими питаннями, йдучи до здобуття автономії. Покажу вам іншу картину. Його величність магараджа, що керував учора нашою дискусією, говорив про бідність індійського народу. На цьому наголошували й інші оратори. Але чому ми стали свідками в пандалі, де віце-король заклав перший камінь університету? Безперечно, видовище було чудове: виставка коштовностей, розкішний бенкет для зору найбільшого ювеліра, що зволив прибути з Парижа. Я ж порівнюю пишно вичепурених аристократів і мільйони бідняків, і мені хочеться сказати

знаті: «Індії немає порятунку, доки ви не зірвете із себе ці коштовності і не віддасте їх, щоб поліпшити становище ваших співвітчизників». Перекоаний, що ні королю, ані лорду Гардінгу не потрібно, щоб на знак найглибшої поваги до них ми спустошували свої скриньки й обвішувалися коштовностями від голови до п'ят. Візьму на себе сміливість донести до вас думку самого короля Георга: йому не потрібний подібний вияв вірнопідданських почуттів.

Коли я чую, що в одному з великих індійських міст зводиться величезний палац – неважливо де, у Британській Індії чи в Індії, керованій нашими великими вождями, – мені стає прикро, і я думаю: «От на що витрачаються гроші, здобуті працею хліборобів». Але ж хлібороби – понад три чверті населення нашої країни, і вчора пан Хіггінботам сказав нам своєю чудовою рідною мовою, що це ті люди, котрі «замість одного колоска вирощують два». Та якщо ми відбираємо в них або ж дозволяємо комусь відбирати майже всі плоди їхньої праці, чи живий у нас дух незалежності? Наш порятунок – у селянах. Його не дадуть нам ні юристи, ні лікарі, ані багаті поміщики.

2.5. Промова Михайла Грушевського під час похорону полеглих захисників Крут

19 березня 1918 року

Dulce et decorum pro patria mori!

Солодко і гарно вмерти за отчизну, – каже латинський поет, поезії котрого були шкільною книжкою тих, котрих тепер ховаємо. Солодко і гарно! Се зняли вони – і не опустили тієї рідкої нагоди, яку давала їм нинішня велична хвиля відбудування нашої держави і охорони вільностей і прав нашого трудящого люду. Вони стали грудьми за свою батьківщину і мали щастя полягти головами в цій святій боротьбі. Велике щастя згинути так, в боротьбі, а не дезертирами, не нейтральними, не замішаними в юрбі страхополохами, що безплатними пасажирами силкуються прослизнути в нове царство української свободи. Велике щастя окупити своєю кров'ю забезпечення цієї свободи!

От у цій хвилі, коли провозяться їх домовини перед Центральною Радою, де протягом року кувалась українська державність, з фронту її будинку здають російського орла, ганебний знак російської власті над Україною, символ неволі, в котрій вона прожила двісті шістдесят з верхом літ. Видно, можливість його здерти не давалась даремно, видно, вона не могла пройти без жертв, її треба було купити кров'ю. І кров пролили ці молоді герої, котрих ми нині проводжаємо!

Вони щасливі, що могли купити своєю кров'ю такі вартості своєму народові! Батьки, брати, сестри тих, котрих ми сьогодні ховаємо! Стримайте сльози, що котяться з ваших очей, як стримую я. Бо ж ті, котрих ви ховаєте, доступили найвищого щастя – вмерти за отчизну!

Їх слава і вдячна пам'ять про них житиме з нашою свободою разом, серед народу нашого однині і довіку!

2.6. Промова Марії Кюрі у Вассарському коледжі, Нью-Йорк

14 травня 1921 року

Я могла б багато чого розповісти вам про радій і радіоактивність, забравши у вас чимало часу. Та оскільки ми не можемо собі цього дозволити, коротко розкажу про перші роки своєї роботи над радієм. Радій – більше не дитина, йому вже понад 20 років. Відкрито його було в дуже нестандартних умовах, про що завжди цікаво згадувати і розповідати.

Повернімося в 1897 рік. Ми з П'єром Кюрі на той час працювали в лабораторії при фізико-хімічній школі, де мій чоловік читав лекції. Я брала участь у дослідженнях уранового випромінювання, відкритого двома роками раніше професором Беккерелем.

Якийсь час я вивчала способи правильного вимірювання уранового випромінювання, а потім мені захотілося довідатися, чи існують інші елементи з подібним випромінюванням. Тому я почала працювати з усіма відомими елементами та їх сполуками і відкрила, що активність показують уранові сполуки, а також усі сполуки торію. Інші елементи та їх сполуки виявилися неактивними.

Потім я зайнялася вимірюванням мінералів і з'ясувала, що активними є декілька з тих, що містять уран чи торій або ж обидва елементи. Ця активність була вища, ніж я сподівалась. Набагато вища, ніж активність таких сполук урану чи торію, як оксиди, що практично цілком складаються з них.

Тоді я подумала: у цих мінералах, мабуть, є якийсь невідомий елемент, що має набагато вищу радіоактивність, аніж уран чи торій. І мені захотілося знайти і виділити його. Я взялася виконувати завдання разом з П'єром Кюрі. Ми були впевнені, що з ним можна впоратися за кілька тижнів чи місяців, але це виявилось не так. Знадобилося багато років копіткої праці, перш ніж ми добилися успіху. Виявився не один елемент, а декілька. І найважливіший з них – радій, який можна було отримати в чистому вигляді.

Особливий інтерес становить інтенсивність випромінювання радію: вона в мільйони разів перевищує інтенсивність випромінювання урану. Саме ефект цих променів робить радій таким важливим. З практичної точки зору головна властивість радію полягає в тому, що він фізіологічно впливає на клітини людського організму і може бути використаний для лікування декількох захворювань. Особливо значущим є лікування раку. Медичне застосування радію розуміє необхідність добувати цей елемент у достатніх кількостях. Тому було засновано завод з виробництва радію, спочатку у Франції, а згодом у США, де достатньо руди під назвою карнотит. США щороку виробляють багато грамів радію, але ціна його все ще дуже висока, тому що радію в руді надзвичайно мало. Радій більш ніж у 100 тисяч разів цінніший від золота.

Разом з тим ми не повинні забувати ось що: коли радій було відкрито, ніхто не знав, що він виявиться корисним у медицині. Велися суто наукові дослідження. Цей випадок може стати доказом того, що наукову працю не можна оцінювати лише з погляду її прикладного значення. Дослідження повинні проводитися заради краси науки, але завжди залишається ймовірність того, що наукове відкриття дасть людству користь подібно до відкриття радію.

Наукова історія радію прекрасна. Властивості променів дуже добре вивчені. Ми знаємо, що частинки виштовхуються з радію з величезною швидкістю, близькою до швидкості світла. Відомо також, що атоми радію, руйнуючись виштовхуванням цих частинок, перетворюються в атоми гелію. Таким чином, доведено, що радіоактивні елементи постійно змінюють свою структуру і зрештою утворюють звичайні елементи, в основному гелій і свинець. Це, як бачите, теорія трансмутації атомів, які не стабільні, як ми думали раніше, а здатні зазнавати спонтанних змін.

...Завжди є місце експериментам, і я сподіваюся, що в найближчі роки ми значно просунемося вперед. Я щиро хочу, щоб хтось із вас продовжив дослідження в цій галузі і поставив собі за мету зробити значний внесок у науку.

2.7. Воєнне послання нації Франкліна Делано Рузвельта

8 грудня 1941 року

Учора, 7 грудня 1941 року, у день, назавжди позначений ганьбою, Сполучені Штати Америки зазнали несподіваного і свідомого нападу з боку військово-морських і військово-повітряних сил Японії.

Сполучені Штати перебували в стані миру з цією державою і на прохання Японії продовжували переговори з її урядом та її імператором, сподіваючись на збереження миру на Тихому океані.

Так склалося, що через годину після того, як японські авіаційні ескадрильї почали бомбардувати Оаху, японський посол у Сполучених Штатах і його колеги передали державному секретарю офіційну відповідь на недавнє американське послання. І хоча в цій відповіді містилася заява про те, що продовження дипломатичних переговорів, що ведуться, видається марним, у ній не було ані погрози, ані натяку на війну чи збройний напад.

Слід зазначити, що відстань від Японії до Гавайських островів свідчить з усією очевидністю, що цей напад заздалегідь готувався протягом останніх днів і навіть тижнів. Протягом цього проміжку часу японський уряд навмисно прагнув завести в оману Сполучені Штати брехливими заявами і висловами надії на збереження миру. Вчорашній напад на Гавайські острови завдав жорстокої втрати американським військово-морським і збройним силам. Було знищено багато американських життів. Крім того, відповідно до отриманих повідомлень, у відкритому морі між Сан-Франциско і Гонолулу були піддані торпедним атакам американські кораблі.

Учора японський уряд зробив напад і на Манілу.

Учора ввечері японські збройні сили піддали нападу Гонконг.

Учора ввечері японські збройні сили напали на Гуам.

Учора ввечері японські збройні сили напали на Філіппінські острови.

Учора ввечері японці напали на острів Уейк.

Сьогодні вранці японці піддали нападу острів Мідуей.

Отже, Японія почала раптовий наступ по всьому Тихоокеанському регіону.

Факти вчорашніх подій говорять самі за себе. Народ Сполучених Штатів уже визначив своє ставлення до них і чудово розуміє наслідки того, що сталося, для самого життя і безпеки нашої нації.

Як головнокомандувач армії і флоту я віддав наказ ужити всіх заходів в інтересах нашої оборони.

Ми назавжди запам'ятаємо характерні риси цього раптового нападу на нас.

Незалежно від того, скільки часу піде в нас на подолання цього навмисного нападу, американський народ використає всю свою праведну потугу в ім'я досягнення цілковитої перемоги.

Я переконаний, що висловлюю волю Конгресу і народу, коли заявляю, що ми не тільки зробимо все можливе, щоб захистити себе, а й передбачимо абсолютно все, щоб ця форма зрадництва більше ніколи нам не загрожувала.

Воєнні дії розпочалися. Не можна заплющувати очі на існування серйозної загрози нашому народові, нашій території і нашим інтересам.

З упевненістю в наших збройних силах, з безмежною рішучістю нашого народу ми доб'ємося неминучого тріумфу, і хай допоможе нам Бог.

Я прошу, щоб у зв'язку з нічим не спровокованим і підлим нападом Японії, що стався в неділю 7 грудня, Конгрес оголосив стан війни між Сполученими Штатами і Японською імперією.

2.8. Промова Вінстона Леонарда Спенсера Черчілля в Палаті громад з нагоди формування нового уряду Великобританії

13 травня 1940 року

Прошу дозволу почати...

Палата громад вітає утворення уряду, що уособлює єдине і непохитне рішення нації вести війну з Німеччиною до переможного кінця.

Минулої п'ятниці ввечері я дістав дозвіл Її Величності формувати новий уряд. Він, як показує нам бажання і воля Парламенту і нації, повинен спиратися на якомога ширшу народну підтримку і повинен включати в себе всі партії – як ті, що підтримували колишній уряд, так і опозицію. Я виконав найважливішу частину цього завдання. Був сформований кабінет військових міністрів у складі п'яти членів, що становлять, з лібералами-опозиціонерами, єдність нації. Троє лідерів партій погодилися ввійти або до кабінету військових міністрів, або до вищого виконавчого комітету. Армія, флот і військова авіація отримали своїх керівників. Було потрібно зробити все це за один день, беручи до уваги нагальність і суворість подій. На кілька інших ключових посад були зроблені призначення вчора, а сьогодні я подам подальший список кандидатів Її Величності. Я сподіваюся закінчити призначення голів основних міністерств протягом завтрашнього дня. Призначення інших міністрів звичайно забирає більше часу, але я думаю, що, коли Парламент знову збереться, ця частина моїх обов'язків буде виконана, і уряд буде сформовано повністю.

Я визнав, що в загальних інтересах запропонувати, щоб Палату було скликано сьогодні. Голова Палати громад погодився зі мною і зробив необхідні дії, відповідно до повноважень, наданих йому резолюцією Палати. По закінченні сьогоднішнього засідання буде запропоновано перерву до четверга, 21 травня, звичайно, з можливістю зустрітися раніше призначеного часу, якщо в цьому буде потреба. Про справи, які треба буде зробити за цей тиждень, члени Парламенту будуть повідомлені при першій нагоді. А тепер я запрошую, наданою мені владою, засвідчити підтримку Палати зроблених нами дій і висловити довіру новому урядові.

Формувати адміністрацію такого масштабу і складності – серйозна річ уже сама по собі, але потрібно пам'ятати, що ми тільки на підготовчому етапі однієї з найбільших битв в історії, що наші війська задіяні в Норвегії і в Голландії, що ми повинні готуватися до дій у Середземному морі, до тривалих повітряних боїв, і що ще дуже багато чого повинно бути підготовлено тут, удома. Гадаю, у ці важкі часи мені вибачать за те, що моє звернення до Палати сьогодні не буде тривалим. Я сподіваюся, що кожен з моїх друзів і колег чи колишніх колег дозволить сьогоднішній церемонії бути коротшою, ніж належить. Я повторю перед Палатою

те, що вже сказав тим, хто приєднався до нового уряду: «Я не можу запропонувати нічого, крім крові, тяжкої праці, сліз і поту».

На нас чекає суворе випробування. Перед нами багато довгих місяців боротьби і страждань. Ви мене запитаете, який же наш політичний курс? Я відповім: вести війну на морі, суходолі і в повітрі, з усією потужністю і силою, яку дає нам Бог; вести війну проти жахливої тиранії, що перевершує будь-який людський злочин. Ось наш курс. Ви запитаете, яка наша мета? Я можу відповісти одним словом: перемога, перемога за будь-яку ціну, перемога, незважаючи на все жахіття, перемога, хоч яким би довгим і важким був шлях; тому що без перемоги не буде життя. Це важливо усвідомити: якщо не виживе Британська імперія, то не виживе все те, за що ми боролися, не виживе ніщо з того, за що людство бореться протягом багатьох століть. Але я беруся до цього завдання з енергією і надією. Я певен, що нашій справі не судилося зазнати невдачі. І цієї миті я почуваю себе таким, що має право наполягати на загальній підтримці, і я закликаю: «Ходімо ж, ходімо вперед єдиною силою».

2.9. Виступ Маршалла Джорджа Кетлета у Гарвардському університеті («План Маршалла»)

5 червня 1947 року

Мені немає потреби говорити вам, панове, що ситуація в світі дуже серйозна. Це має бути очевидним для всіх розумних людей. Я вважаю, що єдиними труднощами є те, що ця проблема складна до такої міри, що вся інформація, що доводиться пресою і радіо до відома громадськості, вкрай утруднює для рядової людини з вулиці чітку оцінку ситуації. Крім того, народ нашої країни територіально далекий від регіонів світу, що бідують, і йому важко зрозуміти незavidне становище багатостраждальних народів та їхнє ставлення до такого становища, так само як американцям важко усвідомити і той вплив, який ці народи роблять на свої уряди в зв'язку з нашими зусиллями сприяти встановленню миру в усьому світі. Під час розгляду того, що потрібно для відновлення Європи, були зроблені правильні оцінки втрат людських життів, руйнувань міст, заводів, шахт і залізниць; але в останні місяці стало очевидно, що ці руйнування, можливо, менш серйозні, ніж порушення всієї структури європейської економіки. Протягом останніх десяти років умови були вкрай ненормальними. Гарячкові спроби підтримати свій військовий потенціал спостерігалися в усіх національних економіках. Промислове устаткування стало непридатним чи геть застаріло. Практично всі виробництва, що існували, опинившись під п'ятою деспотичного і руйнівного нацистського правління, були підпорядковані німецькій військовій машині. У результаті фінансових утрат, поглинання шляхом націоналізації чи простого руйнування зникли приватні підприємства, банки, страхові компанії, судноплавні компанії, перервалися давні торгові зв'язки. У багатьох країнах була дуже підірвана довіра до місцевої валюти. Під час війни відбувся цілковитий розпад європейської структури підприємництва. Відновленню серйозно зашкодив той факт, що через два роки після припинення воєнних дій не вдалося домогтися мирних домовленостей з Німеччиною й Австрією. Але навіть якби вдалося домогтися швидкого розв'язання цих складних проблем, цілком очевидно, що відновлення економічної структури Європи вимагає набагато більшого часу і серйозніших зусиль, ніж передбачалося раніше. У цього питання є ще цікавіший і серйозніший аспект. Фермер завжди виробляв продовольчі товари і міняв їх у городянина на інші життєво необхідні продукти. Поділ праці є основою сучасної цивілізації. Тепер йому загрожує розвал. Міські виробничі підприємства випускають недостатньо товарів для обміну на вироблені фермером продукти харчування. Не вистачає сировини і палива. Бракує промислового устаткування або воно зношене. Фермер не може знайти в продажу необхідних йому товарів. У результаті збут виробленого ним сільськогосподарського продукту за гроші,

якими він не може скористатися, здається йому не вигідною угодою. Тому великі земельні ділянки, що використовувалися ним раніше під посіви, нині він пускає під пасовища. Він витрачає більше зерна для відгодівлі худоби і має у своєму розпорядженні достатній обсяг продуктів харчування для себе і своєї родини, при тому що йому може бракувати одягу та інших найпростіших засобів цивілізації. У той же час людям у містах не вистачає продуктів харчування і пального. У результаті уряди виявляються змушеними використовувати іноземні гроші і кредити для придбання продуктів за кордоном. Цей процес вичерпує фінансові фонди, конче необхідні для відновлення економіки. Таким чином, швидко розвивається дуже серйозна ситуація, що не віщує нічого доброго для світу.

Сучасній системі поділу праці, що ґрунтується на обміні виробленою продукцією, загрожує розвал.

Справжній стан справ полягає в тому, що в найближчі три чи чотири роки потреби Європи в іноземних – насамперед американських – продуктах харчування та інших життєво важливих товарах будуть настільки перевищувати її здатність розплатитися за них, що їй буде потрібна солідна додаткова допомога, щоб уникнути дуже серйозного погіршення економічної, соціальної і політичної ситуації.

Порятунок у тому, щоб розірвати зачароване коло і відновити віру європейців в економічне майбутнє їхніх власних країн і Європи в цілому. Промисловець і фермер повсюдно повинні бути готові обмінювати продукти своєї праці на гроші, вартість яких не повинна братися під сумнів.

Крім деморалізуючого впливу на весь світ і можливості виникнення безпорядків у результаті поширення почуття розпачу серед народів, про які йдеться, слід мати на увазі і наслідки, які обіцяють зроблені кроки економіці Сполучених Штатів.

Логічно, що Сполучені Штати повинні зробити все від них залежне, щоб допомогти світові повернути нормальне економічне здоров'я, без якого неможливі ні політична стабільність, ані міцний мир.

Наша політика спрямована не проти якої-небудь країни чи доктрини, а проти голоду, вбогості, розпачу і хаосу. Її метою повинно стати відродження у світі працюючої економіки, що дозволить створити політичні і соціальні умови для існування вільних інститутів. Така допомога, на моє переконання, не повинна мати тимчасовий характер і надаватися лише в міру виникнення різних криз. Будь-яка допомога, яку наш уряд вирішить надати в майбутньому, повинна забезпечувати лікування, а не бути півзаходом.

Я впевнений, що будь-який уряд, який виявив бажання надати допомогу у відновленні Європи, знайде цілковиту готовність до співробітництва з боку уряду Сполучених Штатів. У той же час жоден уряд, який плестиме інтриги з метою завадити відновленню інших країн, не може очікувати від нас допомоги. Крім

того, уряди, політичні партії чи групи, що прагнуть увічнити людські страждання, для того щоб дістати політичні чи інші вигоди, зустрінуть протидію з боку Сполучених Штатів.

Уже стало очевидним, що, перш ніж Сполучені Штати зроблять подальші кроки, намагаючись зм'якшити ситуацію і допомогти європейським країнам почати своє відродження, необхідна якась домовленість між цими країнами щодо вимог ситуації і ролі, яку самі ці країни будуть відігравати, для того щоб будь-які заходи, що можуть бути вжиті нашим урядом, дали користь. Було б неправильно, неефективно, якби наш уряд взявся одноосібно скласти програму того, як поставити економіку Європи на ноги. Це справа самих європейців. Ініціатива, по-моєму, повинна виходити від Європи. Роль нашої країни повинна полягати в наданні дружньої допомоги в розробці європейської програми в тій мірі, у якій це практично можливо для нас. Програма повинна бути спільною, домовленою між собою, якщо не всіма, то значною кількістю європейських держав. Істотним аспектом будь-якої успішної дії з боку Сполучених Штатів є розуміння народом Америки характеру проблеми і засобів, застосовуваних для її розв'язання. Слід уникати політичних пристрастей і упереджень. Окреслені мною труднощі можуть бути і будуть подолані передбачливістю і готовністю нашого народу усвідомити величезну відповідальність, яку історія з усією очевидністю поклала на нашу країну.

2.10. «Я бачив землю обітовану» (Промова Мартіна Лютера Кінга)

3 квітня 1968 року

Знаєте, кілька років тому я їздив до Нью-Йорка, де підписував примірники моєї книжки, що тільки-но вийшла друком. І от коли я сидів та роздавав автографи, до мене підійшла чорношкіра жінка, яка була не сповна собі. Єдине питання, що я почув від неї: «Ви Мартін Лютер Кінг?»

Не підіймаючи вгору очей і продовжуючи писати, я ствердно відповів. І наступної миті відчув поштовх у груди – ця божевільна всадила в мене ніж. Мене швидко відвезли до шпиталю в Гарлемі. Був похмурий суботній день. Лезо увійшло глибоко, і рентген засвідчив, що воно ледь-ледь не дісталось до аорти – головної артерії. Якщо її проштрикнути, то можна потонути в крові – порятунку не буде.

Наступного ранку «Нью-Йорк таймс» написала, що якби я чхнув, то тієї ж миті помер би. Через чотири дні після того, як мені розрізали груди та витягли лезо, мені дозволили пересуватися шпиталем у кріслі-каталці. Мені дозволили читати частину листів, що я отримував їх з усіх штатів та з усього світу, хороших листів. Я прочитав багато, але понад усе запам'ятав тільки один з листів. Там були телеграми від президента та віце-президента. Я вже забув, що там говорилося. Був лист від мера Нью-Йорка, який приїздив до мене, але я не пам'ятав, що він написав у листі. І був лист від одного дівчиська, що вчилася в школі Уайт-Плейн. Я ніколи його не забуду. У ньому були прості слова: «Шановний докторе Кінг! Я вчуся в дев'ятому класі. Хоча це не має значення, у мене біла шкіра. Я дізналася з газет, що трапилося з Вами, дізналася про Ваші страждання. Там було написано, що якби Ви чхнули, то Ви б померли. А я хочу Вам сказати, що дуже щаслива, що Ви не чхнули».

Сьогодні я хочу сказати, що теж щасливий, тому що не чхнув тоді. Тому що якби чхнув, то не дожив би до 1960 року, коли студенти зі всього Півдня почали страйкувати на стойках буфетів. І я знаю, що коли вони сиділи там, вони насправді стояли – стояли на захист найліпшої частини американської мрії. І повертали країну до тих найвеличніших благ демократії, що були закладені отцями-засновниками в Декларації незалежності та Конституції. Якби я чхнув, тоді не дожив би до 1962 року, коли чорношкірі в Олбані, штат Джорджія, вирішили розігнути спину. А коли чоловіки та жінки розгинають спину, це вже дуже важливо, бо якщо ти розігнув спину, то на тобі вже неможливо їздити. Якби я чхнув, я не дожив би до 1963-го, коли в результаті дій чорношкірих Бірмінгема, штат Алабама, було прийнято закон про громадянські права. Якби я чхнув, у мене не було б шансу пізніше, у серпні того ж року, розповісти Америці про свою мрію. Якби я чхнув, я б не потрапив до міста Сельма, штат Алабама, і не був би

свідком потужного руху там. Якби я чхнув, то не приїхав би до Мемфіса і не побачив би, як люди єднаються навколо своїх братів та сестер, що страждають. Я такий щасливий, що не чхнув.

А що вони мені казали, зараз уже не важливо. Вже зовсім не має значення, що відбувається зараз. Я виїхав з Алабами сьогодні вранці, і як тільки літак злетів, пілот зробив об'яву: «Ми перепрошуємо за затримку, але з нами летить доктор Мартін Лютер Кінг. І ми мусили все перевірити, чи все в порядку з багажем та чи не трапиться якоїсь аварії. І всю ніч біля літака була варта».

А потім я приїхав до Мемфіса. І хтось почав погрожувати або переказувати чийсь погрози. Але що може мені зробити купка наших божевільних білих братів?

Що ж, я не знаю, що зараз відбудеться. У нас попереду важкі дні. Але мене це не хвилює. Тому що я дістався вершини гори. Тому мені нема діла до погроз. Як усі ми, я хотів би жити довго. У довгого життя є свої переваги. Але зараз мене це не хвилює. Я просто хочу виконати волю Господа. І Він дозволив мені дістатися вершини гори. І я подивився навкруги. І побачив землю обітовану. Можливо, мені не судилося дістатися туди разом з вами. Але хочу, щоб ви знали сьогодні, що наш народ дістанеться тієї землі. І я щасливий сьогодні. Мене нічого не хвилює. Я нікого не боюся. Мої очі вже бачили велич Господа.

2.11. Промови лауреатів премії фундації Антоновичів: Ліна Костенко в Джорджтаунському університеті

Я не знаю, хто, коли й кого нагородив уперше. Мабуть, це було давно. І яка це була нагорода – священний камінчик, золота бляшка чи зуб акули? У стародавніх греків – лавровий вінок. У фінікійців, здається, перстень. Знаю тільки, що з давніх давен були і є нагороди, так би мовити, двох категорій: нагороди нечесні, що заохочують служити владам, і нагороди почесні, за справжні заслуги перед суспільством. Ті перші сипалися щедро, і часто з рук неправедних. Ті другі завжди приходили з запізненням, а часом і помертно.

Досить згадати хоча б трьох славетних поетів – Данте, Петрарку і Торквато Тассо. Всі знають знаменитий портрет Данте з лавровим вінком на голові. Важко собі уявити цю горду голову без лаврового вінка. А однаке живий Данте не був увінчаний цим лавровим вінком, це прималював йому Рафаель, вже на помертвому портреті. Петрарка теж так і не дочекався гідного визнання. І з гніву, з образи за поезію, за поетів, він сам собі поклав на свою втомлену голову лавровий вінок, – не з марнославства, а щоб не була понижена в очах людства велич поетичного генія. Торквато Тассо так і збожеволів, зацькований, прикутий ланцюгом до ліжка, і лавровий вінок йому, вже мертвому, поклали на груди. Така сумна історія найславетніших лауреатів, то що вже казати про тих, що не сягнули їхньої слави, хоч і мали талант і працювали подвижницьки для своїх народів?

Лаври здавна вважалися символом перемоги і слави. Була навіть легенда, що в лавр не може вдарити блискавка. Але в голови поетів завжди били всі громи і блискавки всіх суспільних нещасть. Недарма Ярослав Івашкевич дискретно сказав у одному вірші, що доля плете поетові два вінки. Тобто – лавровий і терновий. Далі в процесі гірких еволюцій людства па поетів одягали і солдатську шапку, і арештантську робу, і стріляли їм у спину, і ставили чобіт на груди. Вдосконалювалась також і система заохочень. І все глибшою робилася прірва між двома типами поетів, особливо помітна в наш час. Ще зовсім недавно про це я писала:

Буває час орлів, а нині різне птаство.

З державної руки сипнули їм шиона.

Відцвірінькали. І настав грізний час – блискавка вдарила у фальши-ві лаври, і вони обсипалися із суетних голів. Я щаслива, що дорога спокус і нагород була мені завжди чужа. Що я мала моральне право написати:

Митцю не треба нагород. Його судьба нагородила.

Коли в людини є народ, тоді вона уже людина.

А однаке, такий парадокс, – і я вже одержую нагороди. Хоча й писала: «Для лаврів сучасності треба чавунні скроні». Лаври не лаври, а за останні три роки це

вже друга премія. Але щастя в тому, що це вже в якісно інший час. Ну, і таки ж не посмертно.

Що ще важливо, – що перша премія присуджена там, на Батьківщині, а ця тут, від українців діаспори. І це вселяє надію на магнетичний процес притягання двох духовних материків, так трагічно й давно вже роз'єднаних, розбитих на дві культури, дві літератури. Адже література кожного народу становить одну цілість. Генрік Ібсен чверть століття жив поза Норвегією, а створив скандинавську перлину «Пер Гюнт». Байрон помер у Греції, Гоген жив на Таїті, але вони не були відчужені від своїх національних культур. Може, настане час, що талановиті письменники еміграції зможуть прийняти нагороди з рук України.

Принаймні, вже ось на фестиваль поетів будуть запрошені українські поети звідусіль, куди їх закинула доля, забувши їм сплести ті два вінки, а одягши на них таку шапку-невидимку, що й досі ми там не знає-мо кращих ваших поетів, а ви – наших.

Коли три роки тому мені вручали Державну премію імені Т.Г. Шевченка, я подякувала Шевченкові. Бо не державі ж дякувати, не партії – яке вони мають відношення до Шевченка? А в цьому випадку – чиста премія з чистих рук – я дякую найперше високошановним фундаторам цієї премії, пані Тетяні та панові Омеляну Антоновичам за їхню великодушну посвяту справі української культури. Дякую журі, що визнало мене гідною цієї високої відзнаки. Дякую всім, хто прийшов і приїхав на це урочисте дійство, що схиляє не лише до радості, але й спонукує до глибших роздумів. Бо кому й за що дякую, – це ясно і самоочевидно. Але чому я вважаю за необхідне підкреслити цю вдячність – мушу пояснити. Звичайно ж, не тільки тому, що це по-чесно і по-людськи приємно – одержати премію. І не тому, звичайно, що там, в Україні, знатимуть, що мене не лише обікрадено у Нью-Йорку, а й нагороджено у Вашингтоні. А насамперед ось чому.

Українська література на сучасному етапі входить у таку вже звичну для неї, а на цей раз, можливо, ще болючішу й тяжчу фазу, ніж у всі періоди дотеперішніх «відлиг». Ми ж не маємо нормального літературного процесу. Ми живемо від періоду до періоду. Ми задихаємось і гинемо між цими періодами. І коли, нарешті, настає, здавалось би, найвищий час, щоб творити справжню літературу, знову зчиняються суспільні катаклізми, знову треба йти від письмового столу на мітинги, в боротьбу, знову прокручуються в барабані історії ті ж самі проб-леми, ті ж гасла, не вирішені, не викричані протягом багатьох століть. Сьогодні нам повертають дециму тієї свободи, яку письменники інших країн мають уже давно. Сьогодні нам повертають письменників, що були вбиті півстоліття тому. А коли ж літературі буде повернуте ненаписане сьогодні? Знову писати нема коли, знову треба йти в політику. Знову це програмує нашу літературу на відставання від світового рівня.

У нас і віддавна вже нема глибокого розуміння ролі літератури в духовному розвитку нації. Наші «рідні примітиви», як сказав один розумний чоловік, просто нездатні усвідомити, що таке письменницька праця. Наше літературознавство часом має рівень долітературного мислення. Люди часом надто швидкі на заперечення на всіх рівнях некомпетентності. Все це призвело до того, що наша література, гіри всіх її для нас очевидних досягненнях, – об'єктивно і досі є, так би мовити, всесвітньо невідомою літературою. Це патологічна ситуація, з неї треба виходити. Треба повірити тим, хто знає шлях, або принаймні, його шукає.

Тим часом навіть тут, у, здавалось би, вільному світі, просять у мене інтерв'ю як у письменника, а питають, чому ж це я не йду у політику? Одна жінка у Філадельфії під час мого виступу запитала: чи маю я право слухати музику слова, коли найактуальніша зараз ідея визволення України? Ось така специфіка буття української літератури. Український письменник ніби як не має права належати своєму мистецтву, реалізувати свій таланти, зрештою, усамітнитися, чути оту саму «музику слова» писати. Він не може, як Гюго, поселитися на маяку. Він всеодно буде вдивлятися у те своє трагічне море, і все світитиме, щоб хтось не заблукав, не розбився об рифи наших проблем.

В той час, як інкрустовані очі Мадонни, періоду раннього Відродження, викликають захоплення всього світу, і всі знають, що це Італія. А наш дивовижний митець Архипенко, – у художньому музеї у Філадельфії є його роботи, а підписано: «народився в росії».

На саркофазі Яна-Казимира в Парижі – фрагменти Берестецької битви, такі шляхетні крилаті гусари і якісь темні варвари, – вся ж справа у художньому осмисленні подій. Як мистецтво подасть образ свого народу, його ментальність, – так світ і сприйме. Ми дозволили розкрутитися цій інерції. Ми не зупинили її незаперечними досягненнями людського духу. Все сподіваємося на майбутнє. А якщо глянути з майбутнього в життя сьогоднішнє? Які духовні скарби надбав сьогоднішній день літератури? Навіть самі ще не осмислили, чого ж ми хочемо від світу?

Дорогі мої, політика – діло сьогоднішнє, а поезія вічна. В початку було Слово. В початку людства. І в початку кожної нації. Кінець Слова може бути кінцем нації. І саме тому, що нам лелека не приніс у колыску Гомера, що «Слово про Ігорів похід» знайшов Мусін-Пушкін, а не, скажімо, Іван Вишенський, тому нам так і тяжко тепер.

Коли я чую назви індіанських річок і гір, і сучасні американці їх вживають, вже не знаючи, що вони колись означали, я думаю про трагедію свого народу. В Пенсільванії бачила «стежку апалачів», на межі гір і неба. Апалачів уже нема, залишилася тільки стежка.

А мій народ іде на межі поля і неба. І якби Тарас Шевченко не написав «Заповіт», занедужавши тоді в Переяславі, то хто зна, чи йшов би досі наш народ

навіть і по цій межі свого національного буття. А однак йде. Завдяки своєму геніальному поетові. Вся річ у тому, щоб не урвалася ця можливість творення справжньої поезії. Все потрібно – і йти у вир суспільних проблем, боротьби і протистояння. І писати. Не змарнувати можливостей Слова. Бо добігає кінця ХХ століття, а ми все ще тільки боремося за право на свою мову.

І ось чому я вдячна вам – не стільки за себе, скільки за те, що ви віддали належне самому феномену письменницької праці. В цих політичних катаклізмах, в шумі й галасі громадянських пристрастей, коли немає коли писати, нема коли творити Слово, – оця скромна подія – вручення літературної премії українському поету у Вашингтоні – хай свідчить, що все у нас є: і Рух, і громадянська мужність, і той безсмертний дотик до душі – поезія.

2.12. Промова Стіва Джобса на врученні дипломів у коледжі Рід

2 лютого 2013 року

Дякую. Для мене честь бути з вами сьогодні на врученні дипломів одного з найкращих університетів у світі. Правду кажучи, я так і не завершив коледж, але сьогодні я вперше, як ніколи, наблизився до цього. Я хочу розповісти вам три історії з мого життя – і все – нічого грандіозного – просто три історії.

Перша історія – про з'єднання точок.

Я кинув Рід коледж після перших шести місяців. Але ще залишався там вільним слухачем протягом вісімнадцяти місяців, перед тим як остаточно піти. Чому я кинув навчання? Я не уявляв чим хотів займатися в житті, та не уявляв як коледж міг допомогти мені розібратися з цим. Тож я просто витрачав гроші моїх батьків, які вони відкладали все своє життя.

Як тільки я кинув навчання, я міг вже не ходити на обов'язкові заняття, які мене не цікавили, і міг відвідувати ті, які цікавили мене набагато більше. Все не було так романтично. Я не мав власної кімнати в гуртожитку, тож спав на підлозі в кімнатах друзів. Збирав пляшки з-під кока-коли за п'ять центів, щоб купити поїсти. Я любив це. Усе, з чим я стикався, ідучи вслід за своєю цікавістю й інтуїцією, виявилось пізніше безцінним. Дозвольте навести приклад.

Рід коледж в той час пропонував певно найкращий в країні курс каліграфії. Тому кожен плакат, кожна етикетка на шухляді у нашому кампусі, були прекрасно каліграфічно оформлені. Так як я залишив навчання, і мені не потрібно було відвідувати заняття, я вирішив ходити на курс каліграфії, щоб навчитися – як таке робити. Я й не сподівався, що ці знання будь-коли застосовуватиму у моєму житті. Але через десять років, коли ми розробляли перший комп'ютер *Macintosh*, все це стало в пригоді, і ми втілили все це у *Mac*. Тож, якщо б я не пішов на той курс у коледжі, *Mac* ніколи б не мав кілька гарнітур чи шрифтів з пропорційними відступами. А оскільки *Windows* просто зкопіювали з *Mac*, то ймовірно, що жоден персональний комп'ютер не мав би цього.

Моя друга історія – про любов і втрату.

Мені пощастило – бо я знайшов те що я люблю робити, дуже рано в житті. Воз і я заснували *Apple* в гаражі моїх батьків коли мені було двадцять. Ми важко працювали, і через десять років *Apple* виросла із двох чоловік у гаражі до компанії з доходом в два мільярди, та більш ніж чотирма тисячами працівників. Роком раніше ми випустили найкращий свій витвір – *Macintosh* – а мені тільки виповнилося тридцять. І тоді мене звільнили. Викинули з компанії, яка була сенсом всього мого життя. Мене відкинули, але я все ще був закоханий – тож я вирішив почати все з початку.

Тоді я ще того не усвідомлював, але звільнення з *Apple* було найкращим, що будь-коли могло зі мною трапитися. Обтяженість успішністю змінилася на

легкість бути початківцем, знову менше впевненим у будь-чому. Це відкрило мені двері в один із найкреативніших періодів мого життя. Протягом наступних п'яти років я заснував компанії *Next* і *Pixar*. У *Pixar* створили перший у світі комп'ютерний анімаційний мультфільм «Історія іграшок», і зараз вона є найуспішнішою анімаційною студією у світі. У дивовижному повороті подій *Apple* придбала *Next*, і я повернувся в *Apple*. А технології які ми розробили в *Next*, є серцем нинішнього відродження *Apple*. Інколи життя б'є цеглиною по голові – не втрачайте надії.

Моя третя історія – про смерть.

Коли мені було сімнадцять, я прочитав цитату, в якій було щось типу такого: «Якщо ти кожного дня живеш так наче він останній, прийде день, коли ти виявишся правий». Цитата справила на мене враження. Пам'ять про те що я незабаром помру – це дійсно найкращий інструмент, який допомагає мені приймати важливі рішення в житті. Пам'ять про те, що ти помреш, це найкращий відомий спосіб, щоб уникнути самообману ніби тобі є що втрачати. Ви і так нічого не маєте. Не має жодної причини не слідувати поклику серця.

Близько року тому мені поставили діагноз «Рак». Тоді я найближче підійшов до смерті. Сподіваюся той момент так і залишиться найближчим ще протягом кількох десятиліть.

Переживши таке, зараз я можу сказати це вам з набагато більшою впевненістю, ніж коли смерть була корисною, однак чисто уявною концепцією: «Ніхто не хоче помирати». Навіть люди, які хочуть потрапити в рай, не хочуть помирати аби опинитися там. І все таки смерть прийде до всіх нас. Ніхто ще не уникнув смерті – і так повинно бути. Тому що смерть – ймовірно, єдиний найкращий винахід життя. Вона є запорукою змін в житті. Прибирає старе, щоб дати місце новому.

Зараз нове – це ви. Але прийде день – не так вже й за довго, коли ви теж станете старими, і вас теж приберуть. Вибачайте за такий драматизм, але це чиста правда. Ваш час обмежено, тож не витрачайте його, живучи чужим життям. Не будьте обмежені догмою, що вчить жити відповідно до думок інших людей. Не дозволяйте шуму чужих думок заглушити ваш внутрішній голос. І найголовніше – майте сміливість слідувати за своїм серцем та інтуїцією. Якимось чином вони вже знають, ким ви насправді хочете стати. Все решта – другорядне.

Коли я був молодий – у нас було надзвичайне видання, яке називалося «Каталог всієї землі». Це була одна з найбільших книг мого покоління. Написана хлопцем на ім'я Стюарт Brent, недалеко звідси, в місті Менло Парк, з властивою йому поетичністю. Це було щось типу *Google* в паперовій формі, тридцять п'ять років до того, як з'явився сам *Google*. Стюарт і його команда видали кілька редакцій книги «Каталог всієї землі», а коли вони себе вичерпали – видали останнє видання. На задній обкладинці останнього випуску була фотографія

дороги поза містом рано-вранці. Під нею були слова – «Залишайтеся спраглими, залишайтеся безрозсудними». Це було їх прощальне послання, яким вони підписалися.

Залишайтеся спраглими, залишайтеся безрозсудними. І я завжди бажав такого самому собі. Тож зараз, коли ви завершуєте навчання, щоб почати нове життя, я бажаю вам цього ж.

Залишайтеся спраглими, залишайтеся безрозсудними!

Дуже дякую всім вам!

2.13. Промова-звернення Студентської ради до абітурієнтів

12 червня 2015 року

Шановні абітурієнти!

Саме зараз Ви стоїте перед складним вибором вищого навчального закладу та спеціальності, яка принесе не тільки хороший зарібок, але й задоволення. Нам щиро хочеться допомогти Вам правильно зробити цей вибір! Адже ми, не так давно також, були випускниками школи, здавали Зовнішнє незалежне оцінювання і з хвилюванням чекали результатів. Тому ми, студенти, розуміємо Вас як ніхто інший.

Обираючи спеціальність, усі орієнтуються на її актуальність, дохід та подальший розвиток. Ми з Вами живемо в інформаційному суспільстві, де без мобільного телефону, комп'ютера чи будь-якого іншого «девайсу» більшість молоді не може навіть уявити свого існування.

Незважаючи на кризу, галузь телекомунікацій та інформатизації має найвищі темпи зростання! На сьогоднішній день на ринку праці користується надзвичайним попитом фахівець ІТ технологій.

Базовим закладом для підготовки таких спеціалістів є Державний університет телекомунікацій.

Ні для кого не секрет, що фахівці напрямку інформаційних технологій, телекомунікацій, захисту інформації та менеджменту користуються надзвичайним попитом на ринку праці і, при цьому, отримують одну із найвищих зарібних плат!

На сьогоднішній день всі роботодавці вимагають від претендентів на роботу не тільки теоретичні знання, а й практичний досвід роботи, тобто, практичні навички! Без сумніву, для того щоб бути висококваліфікованим спеціалістом, потрібно зробити перший крок – обрати вищий навчальний заклад, в якому зможеш здобути всі необхідні знання, уміння та навички. І саме Державний університет телекомунікацій готує таких фахівців. У нас працюють педагоги – професіонали, які закладуть серйозний фундамент глибоких теоретичних знань, а також практичних умінь і навичок та допоможуть Вам стати спеціалістом вищого гатунку.

По кожній спеціальності в Університеті створена сучасна навчально-матеріальна база. Ми навчаємось в спеціалізованих класах та лабораторіях, оснащених новітніми приладами від провідних компаній *HP, Alcatel-Lucent, D-Link, Huawei, ZTE, Ericsson, IBM, Watson Telecom*. В Державному університеті телекомунікацій відкрито академію *CISCO*, в рамках якої функціонує *Linux Professional Institute*, єдину в Україні сертифіковану академію *Hewlett Packard*, проводяться курси вивчення поглибленої технічної англійської мови за напрямками ІТ технологій.

Тобто, протягом навчання ми отримуємо не тільки хороші практичні уміння та навички, але й сертифікати, які підтверджують здобуті знання та відіграють надзвичайно важливу роль при працевлаштуванні.

До послуг студентів є сучасний «ІТ-кафетерій», де дуже смачно готують та, що не менш приємно, за доступними цінами!

Кожен студент має безкоштовний доступ до високошвидкісного Wi-fi, адже корпус Університету повністю покритий Wi-fi-мережею.

Гуртожиток, який знаходиться на відстані 3-ох хвилин ходи від університету повністю забезпечений безкоштовним доступом до мережі Інтернет, що дає можливість студентам якісно готуватись до занять та цікаво проводити свій вільний час.

Наші студенти розвиваються і в спортивному плані! Окрім спорт- та фітнес залів, які знаходяться в університеті, цього року в гуртожитку, відкрили тренажерну та фітнес зали, що дозволяє підтримувати себе в тонусі та самовдосконалюватись.

Ми, також, весело проводимо наше дозвілля! Постійно організовуємо різні проекти, флешмоби та акції, займаємось культурно-масовою діяльністю, де кожний може проявити свій талант. Наш студент досягає успіхів в навчанні та має змогу розвивати свої захоплення!

Ми з радістю запрошуємо Вас на навчання до найперспективнішого Університету сьогодні!

За нами майбутнє!

Змінимо світ разом!

2.14. Промова Джоан Роулінг перед випускниками Гарварду

01 грудня 2017 року

Я довго ламала собі голову – що ж мені сказати вам сьогодні. Неодноразово ставила собі запитання, що б мені самій хотілося почути під час випускного та яким життєвим досвідом, придбаним за 21 рік, я могла б поділитися з вами. Усе ж таки я знайшла дві відповіді. У цей чудовий день, коли ми зібралися, щоб святкувати ваш академічний успіх, я вирішила поговорити з вами про переваги невдач. І поки ви все ще стоїте на порозі того, що іноді називають «реальним життям», я хочу наголосити на важливості уяви. Можете вважати це парадоксом, але, будь ласка, послухайте мене.

Озирнутися на півжиття назад – не найпростіше заняття. Тоді, коли я закінчила навчання, я намагалася балансувати між власними амбіціями і тим, чого від мене чекали інші. Я була впевнена, що хочу тільки одного – писати романи. А мої батьки, люди досить скромного походження і забезпечення, не вчилися в коледжі й вважали моє бажання звичайною забаганкою, яка ніколи не забезпечить безбідну старість.

Вони сподівалися, що отримаю ступінь в прикладних науках, а ж хотіла вивчати англійську літературу. Ми досягли компромісу, який не задовольнив жодну зі сторін: я відправилася вивчати сучасне мовознавство. Але, ледве машина моїх батьків зникла за поворотом, я кинула німецьку і записалася на класичну літературу.

Точно не пам'ятаю, чи сказала я батькам, що вивчала класичну літературу. Ймовірно, вони дізналися про це тільки на випускному. Навряд чи грецька міфологія співвідносилася у них з чимось, що допоможе добре влаштуватися в житті. В принципі, я не засуджую точку зору моїх батьків. У претензій, які ви, можливо, захочете пред'явити батькам за те, що вони підштовхнули вас в невірному напрямку, існує термін давності. Як тільки ви самі стаєте біля керма власного життя, вся відповідальність лягає тільки на вас. Більше того, я не можу засуджувати батьків за їх прагнення до того, щоб я ніколи не жила в бідності. Вони самі колись були бідними, і я відчувала певні труднощі.

Більше всього на світі у вашому віці я боялася не бідності, а невдачі. Незважаючи на те, що у мене явно не було мотивації до навчання в університеті я, проводила дуже багато часу в кафе, записуючи свої історії. У мене був талант легко здавати іспити, і кілька років це було основним мірилом успіху серед моїх однолітків. Я ще не настільки дурна, щоб припустити, що ви молоді, обдаровані, освічені не знали гіркоти розчарувань або не страждали через сердечні рани. Талант і розум – не вакцина від примх долі. І я ні на хвилину не можу припустити, що кожен з вас насолоджується абсолютно безтурботним існуванням. Однак сам факт вашого випуску з Гарварду говорить про те, що ви не

так вже добре знайомі з провалом. Страх невдачі, також як і прагнення до успіху, може бути вашою рушійною силою. Більше того, ваше розуміння провалу не може сильно відрізнятись від уявлень простої людини про успіх. Ось до чого ви дійшли!

Усе ж таки всі ми повинні визначити для себе, що ж таке невдача, але світ завжди із задоволенням допоможе вам з цим, якщо дозволите. Думаю, справедливо буде сказати, що через сім років після мого випускного я зазнала провалу. Мій короткостроковий шлюб розпався, я залишилася одна з дитиною, без роботи і грошей. Я була настільки бідною, наскільки це можливо в сучасній Англії, якщо ти не бездомний. Побоювання моїх батьків і мої власні стали реальністю – я була найбільшим невдахою, якого знала.

Тепер, я не збираюся стояти тут і запевняти вас, що невдача це – чудово. Той період мого життя був чорною смугою, і я ніяк не могла припустити, що це виявиться казкою з хорошим кінцем, як про це тепер пишуть у газетах. Я не уявляла, наскільки розтягнувся цей темний тунель, чи є світло в його кінці або це тільки мої мрії.

Можливо, ви ніколи не відчуєте невдач такого масштабу, як я, але в будь-якому випадку певних провалів в житті уникнути не можна. Неможливо жити, не зазнавши поразок ні в чому, якщо тільки ви не живете настільки обережно, що назвати це життям буде складно. Правда, в цьому випадку ви зазнасте невдачі за визначенням.

Невдача надала мені більше сил, додала впевненості в собі, якої я не відчувала, успішно здаючи іспити. Невдача навчила мене тому, що неможливо пізнати себе ніяким іншим способом. Я виявила, що у мене сильна воля і куди більше внутрішньої дисципліни, ніж я могла подумати, а також з'ясувала, що у мене є друзі, які куди цінніші за всі скарби світу. Усвідомлення того, що ви стали мудрішими і сильнішими завдяки невдачам, дає впевненість у здатності виживати. Ви ніколи по-справжньому не пізнаєте самих себе, не перевірите міцність ваших відносин поки не пройдете випробування негараздами. Таке знання – справжній подарунок для тих, хто насилу його заслужив і воно куди цінніше будь-якого іншого колись отриманого мною досвіду.

Отже, отримавши в свої руки маховик часу я б сказала собі 21-річній, що особисте щастя полягає в усвідомленні того, що життя це не перелік придбань або досягнень. Ваша професія, ваше резюме – це далеко не ваше життя, хоча вам можуть зустрітись люди мого віку і старші, які не бачать різниці. Життя складне і запутане, воно виходить за межі контролю, і коли ви приймете цей факт, вам буде куди простіше переживати всі мінливості долі.

2.15. Створіть світ, в якому у кожного є почуття мети. Промова Марка Цукерберга випускникам Гарварду

28 травня 2017 року

Для мене велика честь бути з вами сьогодні, тому що, давайте подивимося правді в очі, ви досягли чогось, чого я ніколи не зміг. Якщо я закінчу цю промову, це буде перший раз, коли я насправді закінчу щось в Гарварді. Клас 2017 року, вітаю!

Я не дуже хороший оратор, не тільки тому, що я кинув навчання, але й тому, що ми технічно в одному поколінні. Ми прогулювалися цим двором менше десятиліття назад, вивчали ті ж ідеї і просипали ті ж лекції. Ми, можливо, пішли різними шляхами, щоб дістатися сюди, особливо якщо ви пройшли весь шлях від Кваду, але сьогодні я хочу поділитися тим, що я дізнався про наше покоління і світ, який ми будуємо разом.

Але, по-перше, останні кілька днів повернули багато хороших спогадів.

Хто з вас пам'ятає, що саме ви робили, коли дізналися, що потрапили в Гарвард? Я грав в гру Civilization, і потім побіг вниз по сходах, зустрів тата, і за якоїсь причини його реакцією було записати на відео, як я відкрив лист. Це могло бути дуже сумне відео. Я клянусь, мої батьки більше за все пишаються саме тим, як я потрапив у Гарвард.

А як щодо вашої першої лекції в Гарварді? Моєю була комп'ютерна наука 121 з неймовірним Гаррі Льюїсом. Я запізнився, тому швидко накинув футболку і лише потім зрозумів, що вона вивернута навиворіт та вдягнута задом наперед, тобто ярличок з неї стирчав спереду. Я не міг зрозуміти, чому ніхто не говорив зі мною – крім одного хлопця, КейЕкс Джина, він просто не звертав на це увагу. Ми разом закінчили роботу над нашими завданнями, і тепер він керує великою частиною Facebook. І це, клас 2017 року, – це те, чому ви повинні бути добрими з людьми.

Сьогодні я хочу поговорити про мету. Але я тут не для того, щоб дати вам стандартний початок пошуку вашої мети. Ми покоління двотисячних років («*millennials*»). Ми постараємося зробити це інстинктивно. Замість цього, я тут, щоб сказати вам, що знайти вашу мету недостатньо. Завдання для нашого покоління – створити світ, в якому у кожного є почуття мети.

Одна з моїх улюблених історій – це коли президент Джон Кеннеді відвідав космічний центр NASA, він побачив, як двірник ніс мітлу, він підійшов і запитав, що він робить. Двірник відповів: «Пане президенте, я допомагаю доставити людину на місяць».

Ви закінчуєте Гарвард в той час, коли це особливо важливо. Коли наші батьки закінчували навчання, то їхні цілі надійно походили від роботи, церкви та спільноти. Але сьогодні технології і автоматизація усувають багато робочих

місць. Членство в спільнотах скорочується. Багато людей відчують себе відстороненими і пригніченими, і намагаються заповнити порожнечу.

Коли я подорожував, я сидів з дітьми в ув'язненні для неповнолітніх, які сказали мені, що їхнє життя могло б розвиватися по-іншому, якби у них було б що робити, якась програма після школи або місце, куди можна піти. Я зустрічав фабричних робітників, які знають, що їхні старі робочі місця не повернуться і намагаються знайти своє місце.

Щоб наше суспільство просувалося вперед, треба подолати виклик поколінь – не тільки створювати нові робочі місця, а й створювати нове почуття мети.

Я пам'ятаю ту ніч, коли я запустив Facebook зі свого маленького гуртожитку. Я був з моїм другом КейЕксом. Я пам'ятаю, що казав йому, що я радий об'єднати в мережі спільноту Гарварда, але одного разу хтось з'єднає весь світ. Справа в тому, що мені навіть в голову не приходило, що цей хтось може бути нами. Ми були просто школярами. Ми нічого не знали про це. Були всі ці великі технологічні компанії з ресурсами. Я просто припустив, що один з них зробить це. Але ця ідея була настільки зрозуміла нам, що всі люди хочуть підключитися. Тому ми продовжували рухатися вперед, день за днем.

Я знаю, що у багатьох з вас будуть свої історії, схожі на цю. Зміна в світі, яка здається такою зрозумілою, що ви впевнені, що хтось ще це зробить. Але вони не роблять. Ти зробиш.

Я зрозумів це під час важкого шляху. Розумієте, я ніколи не сподівався побудувати компанію, а хотів саме впливати. І оскільки всі ці люди почали приєднуватися до нас, я просто припустив, що це те, про що вони теж піклуються, тому я ніколи не пояснював, що я сподівався побудувати.

Кілька років тому деякі великі компанії хотіли нас купити. Я не хотів продавати. Я хотів подивитися, чи можемо ми підключити більше людей. Ми будували першу стрічку новин (*News Feed*), і я подумав, що якщо ми зможемо це запустити, це може змінити те, як ми дізнаємося про світ.

Майже всі інші хотіли продати. Без почуття вищої мети це була мрія стартапу, що ставала реальною. Це розірвало нашу компанію. Після однієї напруженої сварки, радник сказав мені, що якщо я не погоджуся продавати, я буду шкодувати про це рішення все життя. Відносини були настільки виснаженими, що через рік, або близько того, кожна людина з команди управління зникла.

Це був мій найважчий час керування Facebook. Я вірив в те, що ми робили, але я відчував себе самотнім. І що ще гірше, це була моя вина. Я задавався питанням, чи був я просто неправий, самозванець, 22-річна дитина, який і уявлення не мав, як працює світ.

Тепер, через роки після цього, я розумію, що ось як все працює без почуття вищої мети. Її створення залежить від нас, щоб ми могли рухатися вперед разом. У нашому поколінні до цього зводиться боротьба до того, чи ми підключаємо більше, чи досягаємо ми наших найбільших можливостей – вашої здатності будувати спільноти і створювати світ, де кожна людина має сенс мети.

Клас 2017 року, ви переходите в світ, який потребує мети. Його створення залежить від вас. Тепер ви можете подумати: чи можу я це зробити?

Перед тим, як ви вийдете з цих воріт в останній раз, коли ми постанемо перед Меморіальною церквою, мені згадалася молитва Мі Шебейраха, яку я говорю щоразу, коли стикаюся з викликом, яку я співаю моїй дочці, думаючи про її майбутнє, коли я укладаю її в ліжко. Воно звучить так: «Нехай джерело сили, яка благословила нас, допоможе нам знайти мужність, щоб зробити наше життя благословенням».

Сподіваюся, ви знайдете в собі мужність, щоб зробити ваше життя благословенням.

Вітаємо, клас 2017! Удачі там!

2. 16. Вітальна промова ректора Українсько-американського університету Конкордія

03 вересня 2018 року

Вітаємо вас, дорогі студенти, батьки, викладачі, колеги, партнери і гості!

Дякуємо вам за ваш вибір і довіру і запевняємо, що на вас чекають чудові подорожі у світ знань: бізнесу, міжнародних відносин, етики, підприємництва, іноземних мов, ділової української мови, спорту; цікавих подорожей в Україні та за кордоном, зустрічі з партнерами, міжнародне середовище студентів та запрошених викладачів і багато іншого.

Зупинюсь на деяких знакових для нашого університету подіях:

Ми здобули нового «старого» партнера, але тепер вже в якості співзасновника, Університет Конкордія – Вісконсин / Анн Арбор (США) і в зв'язку з цим змінили назву. Відтепер Вісконсинський міжнародний університет в Україні (ВМУУ) називають – Українсько-американський університет Конкордія.

Ми започаткували і розвиваємо програми спільних дипломів бакалаврів та магістрів з провідними університетами світу:

➤ з американським державним університетом штату Міннесоти – Крукстон. І наші перші ластівки – Богдан Шкіль та Анастасія Кравченко цього семестру продовжують своє навчання у Міннесоті;

➤ з державним університетом Кобленць-Ландау (Німеччина), в якому наші магістри вже другий рік навчаються на спільній магістерській програмі MBA – *Master of Sciences in Information Management (Entrepreneurship, Technologies and Innovations)*, а наші викладачі підвищують кваліфікацію;

➤ з нашим співзасновником – Університетом Конкордія Вісконсин/Анн Арбор (штати Вісконсин і Мічиган)

➤ та з Вищою школою управління охороною праці в місті Катовіце (Польща).

Ми успішно і з великим задоволенням плідно співпрацюємо з нашим українським засновником – Національним педагогічним університетом, провідними університетами та науковими установами України.

Наші студенти із задоволенням беруть участь у міжнародних програмах академічної мобільності (обміну), університет пропонує такі програми в Університеті Тріра (Німеччина), Університеті прикладних наук у Вормзі (Німеччина), Університеті менеджменту Варни (Болгарія), Американському університеті Річмонд (Великобританія) та інших.

Ми успішно підтвердили міжнародну акредитацію FIBAA – *Foundation for International Business Administration Accreditation* – нашої програми MBA на наступні 7 років. Ми успішно підтвердили українську державну акредитацію

напряму Бакалавр з менеджменту. Успішно провели річну Програму з Американських студій.

Цього року пропонуємо вам курс з успішного підприємництва, у викладанні якого приймають участь запрошені лектори – бізнесмени, підприємці, політики, професори з Німеччини, США, Австрії тощо (перше таке заняття відбудеться у цю п'ятницю з керівником КООПСПЛКИ з Німеччини Матіасом Фідлером).

Ми, разом з університетом Конкордія Вісконсин (США) та Державною установою «Інститутом економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», підготували концепцію, зареєстрували та відкрили новий науковий журнал «Бізнес, економіка, сталий розвиток, лідерство та інновації».

Хочу зупинитися на знаковій події у житті нашого університету: 25 січня 2018 року Українсько-американський університет Конкордія став членом всесвітньо відомої організації у сфері забезпечення якості та прозорості вищої освіти – Міжнародної групи якості Ради з акредитації вищої освіти США (CHEA) – *CHEA International Quality Group (CIQG)*.

10 липня 2018 року наш університет підписав Меморандум про співпрацю з компанією *SocialBoost*, метою якого є взаємовигідна співпраця в галузі освіти, інтернатури та кар'єрного розвитку. *SocialBoost* – українська технологічна громадська організація, діяльність якої спрямована на розвиток ІТ-проектів із соціальним впливом, впровадження електронної демократії, електронного урядування та відкритих даних. Це спільнота професійних програмістів, громадських активістів й менеджерів, які спільно з державними органами та ІТ-компаніями працюють над створенням сервісів, що вирішують проблеми громадян.

Ми ввійшли в 10 найкращих закладів вищої освіти приватної форми власності України! Ми здобули 5-те місце у загальноукраїнському Рейтингу закладів вищої освіти (державних і приватних) за балом сертифікатів ЗНО абітурієнтів, які вступили на контракт у 2017 році (за версією Вступ.ОСВІТА.UA: Найбільший бал ЗНО на контракт).

Ми продовжуємо навчати студентів англійською мовою, як і протягом попередніх 2-ох десятиліть, протидіяти списуванню, плагіату, перекладанню іспитів та іншим видам корупції. Наші студенти мають чудову можливість проходити інтернатуру в міжнародних компаніях в Україні та за кордоном. Німеччина: Бундестаг, офіси Google, фейсбук (Берлін), OVB (Кельн), Болгарія (університет Варни – менеджмент, туризм) тощо. В перші два тижня ви познайомитися з роботою компанії Coca-Cola в Україні.

Наші студенти є постійними перекладачами та фасилітаторами бізнес-форумів Торгово-промислової палати України, яку ми дуже поважаємо, цінуємо її діяльність і дуже раді нашій співпраці з нею.

Ми сприяємо працевлаштуванню та кар'єрному росту своїх студентів та випускників, завжди маємо цікаві пропозиції від видатних міжнародних компаній: *Citibank, Deutschebank, Samsung, Winner Automotive, Honda, Cargill, Pfizer, Porches Finance Group*, посольств, Британської ради, Корпусу миру, відомих аудиторських компаній тощо. Ми проводимо конкурси, спортивні змагання, міжнародні свята.

І, нарешті, нашим партнером стала всесвітньо відома незалежна норвезька компанія з маркетингу вищої освіти, набору персоналу та зарахування студентів *Keystone Academic Solutions*, що співпрацює з більше, ніж 3600 ЗВО у 100 країнах світу. Тепер вона рекламує наші бакалаврські та магістерські програми по всьому світу.

На жаль, в цьому році сім'я Українсько-американського університету Конкордія понесла тяжку втрату: не стало нашого улюбленого викладача, колеги, щирого друга, Почесного Доктора нашого університету Христини Грей. Ми сумуємо разом з Кеннетом Греєм, колегами з університету Міннесоти Крукстон і всіма друзями і колегами, хто знав Христину Грей і мав щастя з нею працювати.

Прошу вшанувати пам'ять Христини Мері (Торкельсон) Грей вставанням і хвилиною мовчання.

Ласкаво просимо вас, талановитих абітурієнтів цього року, до нашої родини ConcordiaUA!

2.17. Промова Сергія Жадана на відкритті 26 Львівського міжнародного BookForum

18 вересня 2019 року

Мені цьогорічна тема форуму видається точною та близькою. Чому? Ну, ось ми зібралися тут, на відкритті форуму видавців. Людина стороння справді могла б подумати, що всі присутні тут є видавцями. Проте, припускаю, видавці тут у меншості. Натомість, ким є ми всі? Ми причетні. Причетні до книговидавництва, причетні до книги загалом, причетні до цієї країни, до часу, до Львова, де цей форум, зрештою, і стався. Нас навіть не треба надмірно відшукувати. А втім, щось примушує нас згадувати ці геніальні Чубаєві слова, примушує нас далі пильно приглядатися одне до одного, визначаючи на око рівень взаємної причетності.

Що значить ця наша причетність? Що за нею стоїть? Бажання й готовність робити одну справу, необхідність нести спільну відповідальність, залежність одне від одного, потреба одне в одному. Важливість відчувати присутність поруч ще когось, того, хто поділяє твої цінності, того, хто потребує твоєї співучасті. Важливість цієї самої співучасті. Нам усім видається, що ми надзвичайно соціалізовані. Проте не слід забувати, що першою чергою ми все ж самотні. Книговидавців це, можливо, стосується більшою мірою, ніж когось іншого. Книговидавці, можливо, найбільш самотні в цьому залі. Самотніші за письменників, напевне. Оскільки в письменників щонайменше є їхні читачі. Ну, як правило, хоча теж не завжди.

Тим не менше, коли говорити більш серйозно, за пошуками «своїх», за пошуками однодумців стоїть нормальне бажання озвучення й закорінення. Ми далі поволі відкриваємо для себе свою країну, з усіма її складнощами й суперечностями, з усіма її темними плямами й світлими смугами, з усім її безміром голосів та безголосся. Важливість книги в цьому процесі важко переоцінити, навіть попри доволі невтішну статистику її розповсюдження. Але річ у тім, що книги – це не зовсім про кількість. Книги – це про адресність. Книги не так часто читаються вголос. Переважно це особистісне сприйняття, і якщо стається так, що книга потрапляє, резонує, спрацьовує механізм упізнавання й відгукування, – саме за цим і проглядає поява причетності, народження дотичності.

Хоча, ось я говорю про книги й розумію, що говорю не зовсім про них. Книга в цьому випадку є емблемою, знаком, проте вся розмова, звісно ж, не зводиться до читання. Навчивши людину читати, ти все одно ніколи не будеш певен, що зробив їй добру послугу. Справа, звісно ж, не в книгах. Усе, що тут відбуватиметься наступні кілька днів, значно більше за книги. Книги це, скоріше, пароль. Пароль для причетних. Про що йдеться людям, які видають і пропагують, або купують і читають українську книжку? Йдеться про формування простору, про заповнення порожнин, про подолання тиші. Через голос, через письмо, через мову.

Що ми всі відшукуємо? Ми відшукуємо цю країну, яка проступає контурами на мапі, проте вислизає нам із рук, не дає себе озвучити, не дозволяє себе почути, гірчить присмаком кирилиці, раниць пальці нерозрізаними сторінками подарункових видань в університетських бібліотеках. Ми відшукуємо її справжні кордони, намагаємось відчути її здатність озиватись, говорити у відповідь, пояснювати себе. Чи має це стосунок до книговидавництва? Безперечно. Жодного.

Попри весь наш раціоналізм, у словосполученні книжковий ринок визначальним є все-таки означення книжковий. В країні, де сорок мільйонів потенційних читачів не здогадуються про те, що вони читачі, відшукування причетного стає не просто романтичною метафорою – воно є метафорою існування й закорінення. Існування в містах без книжкових магазинів.

Існування в селищах без бібліотек. Існування в просторі, де всі головні книги цитуються переважно не твоєю мовою. Існування, яке, втім, мало б не пригнічувати, але налаштовувати на роботу. Що може бути ліпшим за спільну працю на перспективу? Особливо, коли тебе в твоїй праці супроводжує перший-ліпший причетний.

Що тримає більшість із нас там, де ми є? Відчуття того, що важливі для тебе речі не є твоєю вигадкою. Відчуття того, що речі, які тебе сформували, можуть бути зрозумілими ще комусь, окрім тебе. Відчуття того, зрештою, що хтось, поруч із тобою, читав у дитинстві ті самі книги, що й ти. Адже в такому разі мова йде не лише про майбутнє, але й про минуле. Книга, безперечно, є привітом із минулого. Просто, як виявилось, із минулим у нас багато нез'ясованих питань. Тому цей привіт далі працює.

І ще дещо. Про Грицька Чубая. Чубая, звісно, можна читати по-різному. Навіть відсутність розділових знаків у його поемах передбачає достатньо вільне інтонаційне й смислове тлумачення окремих слів. У його тексті про «причетного» є такий уривок: А лишитися тут, то це означає бути причетним.

Така собі формула, якої сам поет, припускаю, в текст і не закладав. Але так склалося, що формула означилась. «Лишитися тут, означає бути причетним». Це просте твердження, яке, насправді, може слугувати місцем для початку наших пошуків. Очевидно, причетних слід шукати саме серед тих, хто лишається тут. Я говорю, звісно, не про географію. Я говорю про тих, хто лишається при своїй справі, при сказаному, при вчиненому, про тих, хто не відмовляється від себе, від свого місця, від свого голосу. Ми всі лишилися тут, а отже нам ідеться про продовження своїх пошуків, про продовження цієї мандрівки, про подальшу роботу, про подальше відчуття свого.

Бібліотекарі, продавці в книгарнях, організатори різного рівня незатребуваності й непочутості літературних фестивалів – публіка, яка не дає шансів зникнути цій химерній і примарній території пошуків та знахідок. Люди,

які далі передають привіти з минулого, формуючи таким чином словниковий запас майбутнього.

І ще одне. Ви ж помітили, що ми тут майже не говоримо про політику. За великим рахунком, це вірно. За великим рахунком, книговидавництво в Україні саме по собі завжди було політикою. Не певен, що це дуже добре для книговидавництва, проте іноді ти опиняєшся на барикаді не тому, що готовий до змін, а з тієї причини, що барикада просто перекриває тобі шлях від дому до найближчого книжкового магазину.

Видавати в Україні книги українською мовою далі є політикою. Щонайменше гуманітарною. Щонайменше. Українські книговидавці, слава богу, пережили правління п'яти президентів України. Причому одного з них, наголошу, вигнали з країни не без участі тих таки книговидавців. Щонайменше, книговидавці теж були до цього причетними. Я до того, що коли добре й чесно робиш свою роботу, час перестає лякати. Він, скоріше, робить тебе більш упевненим.

Ти лишився тут. Ти причетний. У тебе сорок мільйонів потенційних читачів. Нам дуже важливо зберігати ось цей простір читання, простір голосу, простір слова. Він нам потрібен не лише суто з професійної точки зору. Розкіш висловитись і розкіш бути почутим – це не про професію, це про можливість лишатися собою. Хоча література до цього всього теж, як і завжди, має безпосередній стосунок: нам потрібен наш простір саме тому, що відшукування причетного, віднайдення розуміння, пошук співрозмовників є однією з інтриг літератури.

Література не має фіксованих і контрольованих механізмів впливу. Її вплив неможливо спрогнозувати й важко вирахувати. Ідеальних книг немає. Більше того – саме книги, які годиться називати ідеальними, зазвичай збирають найбільше пилу на книжкових полицях. Тому шлях книги – це щоразу інтрига. Можливо, саме вона не дає до кінця померти книговиданню – ми беремо до рук щоразу нові книги, маючи ось це відчуття таємниці, якого майже не лишилося в нашому прекрасному світі. Ти ніколи не знаєш, на якій сторінці почнеш плакати. І тим більше ніколи не знаєш, що саме спричинить твої сльози – радість чи розчарування. Це і є відшукування. Якщо не когось причетного, то бодай чогось притомного.

Літературі потрібен причетний. Література без читача загалом має доволі непереконаливий вигляд. Письменник, який пише в шухляду, заслуговує на співчуття. Шухляда, між іншим, теж. Справа тут не в накладах – справа в тому, що кожен повинен мати ось цей шанс на порозуміння. Світ було створено так, що в нього немає можливості сказати щось на своє виправдання. Для його виправдання люди вигадали літературу. Вона не робить нас щасливішими, проте іноді пояснює нам причини наших нещасть. Іноді цього достатньо для того, аби не здаватись і продовжувати пошуки, «навіть тоді як нікого ніде ніколи», як говорив Грицько Чубай.

2. 18. Виступ Президента Байдена щодо об'єднання зусиль вільного світу, спрямованих на підтримку народу України

26 березня 2022 р.

Папа Іван Павло виступив з цим посланням тут у Варшаві під час своєї першої поїздки додому як Папа Римський у червні 1979 року. Це було послання про могутність – могутність віри, стійкості та сили людей. Перед обличчям жорстокої та нелюдської системи правління це було послання, яке допомогло припинити радянські репресії в Центральній та Східній Європі 30 років тому. Це було послання, яке подолає жорстокість і нелюдність цієї несправедливої війни.

Коли Папа Іван Павло виступив з цим посланням у 1979 році, Радянський Союз правив залізною рукою за залізною завісою. А вже через рік рух «Солідарність» охопив Польщу. І хоча я знаю, що Лех Валенса не зміг бути тут сьогодні ввечері, ми всі в Америці та в усьому світі вдячні за нього.

Це нагадує мені фразу філософа К'єркегора: «Віру краще видно у темряві». А це були темні часи.

Через десять років Радянський Союз розпався, і незабаром Польща, Центральна та Східна Європа стали вільними. Ніщо в тій битві за свободу не було простим або легким. Це була довга, болісна боротьба, яка тривала не дні й місяці, а роки й десятиліття.

Але ми знову увійшли у велику битву за свободу: битву між демократією і автократією, між свободою і репресіями, між порядком, заснованим на правилах, і порядком, керованим грубою силою. У цій битві нам потрібне ясне бачення. Цю битву також не можливо виграти за дні чи місяці. Нам потрібно набратися сили для довгої боротьби.

Пане президенте, пане прем'єр-міністре, пане мер, члени парламенту, шановні гості, і народ Польщі, і я думаю, що тут є деякі люди з України, ми зібралися тут, у Королівському замку, в місті, яке займає священне місце в історії не лише Європи, але й усього людства, його безперервних пошуків свободи. Протягом багатьох поколінь Варшава знаходилася там, де свободі кидали виклик, і свобода перемагала.

Насправді, саме сюди, у Варшаву, повернулася молода біженка, яка втекла з рідної країни – з Чехословаччини, що була під радянським пануванням, щоб виступити та висловити солідарність з дисидентами. Її звали Мадлен Корбел Олбрайт. Вона стала однією з найпалкіших прихильниць демократії у світі. Вона була моїм другом і колегою. Перша жінка-держсекретар США. Вона померла три дні тому.

Все своє життя вона боролася за провідні демократичні принципи. І зараз, у багаторічній боротьбі за демократію та свободу, Україна та її народ перебувають на передовій цієї боротьби и рятують свою країну. І їхній хоробрий опір є

частиною більшої боротьби за провідні демократичні принципи, які об'єднують усіх вільних людей: верховенство права; вільні та чесні вибори; свобода висловлюватися, писати та збиратися; свобода вірити на свій розсуд; свобода преси.

Ці принципи є найважливішими у вільному суспільстві. Але вони завжди – вони завжди були в облозі. За них завжди переслідували. Кожному поколінню довелося перемагти смертельних ворогів демократії. Таким є спосіб існування світу – бо, як ми знаємо, світ недосконалий. У ньому апетити та амбіції небагатьох вічно прагнуть домінувати над життям і свободами багатьох.

Моє послання до народу України – це послання, яке я передав сьогодні міністру закордонних справ та міністру оборони України, які, мені здається, сьогодні ввечері тут: ми з вами. Крапка. (Оплески.)

Сьогоднішні бої в Києві та Маріуполі та Харкові – останній бій у тривалій боротьбі: в Угорщині у 1956 році, у Польщі у 1956 році і потім знову у 1981-му, у Чехословаччині у 1968 році. Радянські танки придушили демократичні повстання, але опір тривав, доки в 1989 році Берлінська стіна та всі стіни радянського панування не впали. Вони впали. І народ переміг.

Але з закінченням холодної війни битва за демократію не могла завершитися і вона не завершилася. За останні 30 років сили автократії відродилися по всьому світу. Її ознаки знайомі: зневага до верховенства права, зневага до демократії й свободи, зневага до самої правди. Сьогодні росія задушила демократію у себе і намагається зробити це в інших місцях, а не тільки в своїй країні. Під фальшивими заявами про етнічну солідарність вона відмовила у визнанні сусіднім країнам шляхом вторгнення у них.

путін має нахабність сказати, що він «денацифікує» Україну. Це – брехня. Це – просто цинічно. Він це знає. І це також непристойно. Президента Зеленського обрали демократично. Він – єврей. Сім'ю його батька було знищено під час нацистського Голокосту. І путін має зухвалість, як і всі автократи до нього, вірити, що це дає йому якісь переваги.

У моїй власній країні колишній президент на ім'я Авраам Лінкольн висловив протилежну ідею, щоб врятувати наш Союз у розпал громадянської війни. Він сказав: «Давайте вірити, що право створює могутність». «Право створює могутність».

Сьогодні давайте знову матимемо цю віру. Давайте вирішимо застосувати силу демократії в дії, щоб знищити задуми автократії. Пам'ятаймо, що випробування цього моменту є випробуванням на всі часи.

Це буде непросто. Будуть витрати. Але це ціна, яку ми маємо сплатити. Тому що темрява, яка породжує автократію, зрештою, не може зрівнятися з полум'ям свободи, що всюди запалює душі вільних людей.

Історія знову і знову показує, що у найтемніші часи зароджується найбільший прогрес. І історія показує, що це завдання нашого часу, завдання цього покоління. Тож у цю годину нехай слова Папи Івана Павла горять так само яскраво сьогодні: «Ніколи, ніколи не втрачайте надії, ніколи не сумнівайтеся, ніколи не втомлюйтеся, ніколи не впадайте у відчай. Не бійтеся».

Диктатор, який прагне відбудувати імперію, ніколи не зітре любов людей до свободи. Жорстокість ніколи не знищить їхню волю бути вільними. Україна ніколи не стане перемогою росії, бо вільні люди відмовляються жити у світі безнадійності й темряви.

У нас буде інше майбутнє – світле майбутнє, вкорінене в демократії та принципах, надії та світлі, порядності та гідності, свободі та можливостях. Заради Бога, ця людина не може залишитися при владі.

Нехай Бог благословить вас усіх! І нехай Бог захистить нашу свободу! І нехай Бог береже наші війська! Дякую вам за терпіння! Дякую!

2.19. Звернення Президента України з нагоди Дня перемоги над нацизмом у Другій світовій війні

9 травня 2022 року

Великий народе великої України!

24 серпня 2021 року всією країною ми відзначали 30-річчя нашої незалежності! Хрещатиком ішли наші військові, наші захисники, наша техніка, у небі летіла наша «Мрія»!

«Немає нічого небезпечнішого, ніж підступний ворог, але немає нічого отрутішого від удаваного друга». Це слова великого українського філософа Григорія Сковороди. 24 лютого ми зрозуміли цю істину, коли удаваний друг розпочав проти України війну.

Це – війна не двох армій. Це – війна двох світоглядів. Варварів, які обстрілюють музей Сковороди й вірять, що їхніми ракетами можна знищити нашу філософію. Вона їх дратує. Вона їм чужа. Вона їх лякає. Вона полягає в тому, що ми – вільні люди, які йдуть своїм шляхом.

На цьому шляху сьогодні ми ведемо війну й нікому не віддамо ані клаптика своєї землі. Сьогодні ми відзначаємо День перемоги над нацизмом. І нікому не віддамо ані клаптика своєї історії. Ми пишаємося нашими предками, які разом з іншими народами у складі антигітлерівської коаліції перемогли нацизм. І ми нікому не дамо анексувати цю перемогу, не дамо її привласнити.

Наш ворог мріяв, що ми відмовимося відзначати 9 Травня й перемогу над нацизмом. Щоб слово «денацифікація» отримало шанс. Мільйони українців боролися з нацизмом і пройшли важкий і довгий шлях. Вигнали нацистів з Луганська, вигнали нацистів з Донецька, звільнили від окупантів Херсон, Мелітополь, Бердянськ.

Вигнали нацистів із Ялти, Сімферополя, Керчі й усього Криму. Звільнили від нацистів Маріуполь. Вони вигнали нацистів з усієї України, але названі мною міста сьогодні особливо надихають нас. Дають віру, що ми точно проженемо окупантів із власної землі.

У День перемоги над нацизмом ми боремося за нову перемогу. Шлях до неї важкий, але ми не сумніваємося, що переможемо. У чому наша перевага над ворогом? Ми розумніші на одну книгу. Це – підручник з історії України. Ми б не знали горя, якби всі наші вороги вміли читати й робити правильні висновки.

24 лютого росія почала наступ. Наступ на ті самі граблі. На них наступає нога кожного окупанта, який приходить на нашу землю. Ми пережили різні війни. Але всі мали один фінал.

Нашу землю засівали кулі й снаряди, але жоден ворог не зміг пустити тут коріння. Нашими полями їздили ворожі колісниці й танки, але це нікому не

приносило плодів. У нашому небі літали ворожі стріли й ракети, але нікому не дано затьмарити нашу блакить.

Немає кайданів, які зможуть скувати наш вільний дух. Немає окупанта, який зможе прижитися на нашій вільній землі. Немає загарбника, який зможе панувати над нашим вільним народом. Рано чи пізно ми перемагаємо. Хоч орда, хоч нацизм, хоч суміш першого й другого, якою є нинішній ворог, – ми перемагаємо, бо це наша земля.

Бо хтось воює за батюшку царя, фюрера, партію й вождя, а ми – за Батьківщину. Ми ніколи не воювали проти когось. Ми завжди воюємо за себе. За свою свободу. За свою незалежність. Щоб перемога наших предків була недаремною. Вони билися за свободу для нас і перемогли. Ми б'ємося за свою свободу, за свободу для своїх дітей, а отже, переможемо. Ми ніколи не забудемо те, що зробили наші предки у Другій світовій війні. Де загинуло понад вісім мільйонів українців. І додому не повернувся кожен п'ятий українець. А загалом війна забрала щонайменше 50 мільйонів людських життів. Ми не кажемо «можем повторить». Бо хотіти повторити 2194 дні війни може тільки божевільний. Той, хто вже повторює сьогодні жахливі злочини гітлерівського режиму, наслідує нацистську філософію, копіює все, що робили вони. Він – приречений. Бо був проклятий мільйонами предків, коли почав наслідувати їхнього вбивцю. А тому втратить усе.

І зовсім скоро в Україні буде два Дні Перемоги. А в когось не залишиться жодного.

Перемогли тоді. Переможемо й зараз!

І Хрещатик побачить парад перемоги – перемоги України!

3 Днем перемоги над нацизмом!

Слава Україні!

2.20. Десять причин, чому Україна має перемогти – Тімоті Снайдер

09 травня 2022 року

Я – Тімоті Снайдер, історик. Мене запросили поговорити з вами про значення української перемоги. Цього травня ми всі думаємо про перемогу або, принаймні, про кінець війни.

Я розповім вам про значення цієї війни, про те, як ця війна може закінчитися і як повинна закінчитися. Хочу навести 10 причин, чому ми маємо мислити в парадигмі української перемоги. Десять причин, чому українська перемога важлива не лише для української держави, а й для світу.

Перша причина, ключова: перемога України, на моє переконання, – це єдиний шлях досягнення миру. Очевидно, всі притомні люди хочуть, аби ця війна закінчилася. І, я переконаний, перемога України – єдиний шлях, як ця війна може закінчитися.

Перемога росії призведе до подальшої російської агресії. Капітуляція України означатиме продовження російських звірств на українській землі. Вважаю, що єдиний шлях, як війна може закінчитися, – з перемогою України, тобто успіхом України на полі бою, який змусить росію зрозуміти, що переговори є в її інтересах.

По-друге, я вважаю, що перемога України важлива для безпеки регіону. Єдиний спосіб захистити українців – це українська перемога. Водночас, це дуже важливо і для народів країн Балтії, для Польщі, Румунії, Молдови – щоб російська агресія не досягла успіху.

Третя причина, чому перемога України важлива, стосується насамперед її громадян. Немає жодного іншого шляху захистити українських громадян, окрім як перемога України.

Доки триває війна, українці в умовах російської окупації переживають депортацію та інші звірства, українці на неокупованій території потерпають від обстрілів та бомбардувань. Єдиний шлях убезпечити 40 мільйонів українців – це припинення війни, а єдиний шлях припинення війни – це перемога України.

Четверта причина, як на мене, дуже важлива, стосується захисту демократії. Ця війна відбувається тому, що Україна – це демократія. Вона має цю непередбачувану політичну систему, яка народжує непередбачувані комбінації, непередбачуваних лідерів. І оця непередбачуваність, неможливість знати, чого чекати, і є такою нестерпною для путіна та російського режиму. Тож ще одна причина, чому важлива перемога України, – щоб захистити демократію.

Водночас, на моє переконання, – і це п'ятий пункт – це важливо для демократій загалом. Якби росія виграла цю війну, це була б величезна перемога для усіх сил, що протистоять демократії, для усіх, хто хоче використовувати те чи інше насилля для повалення демократій.

Перемога України – це перемога тих, хто вірить у закон, прагне проведення виборів і відповідальності своїх лідерів. А особливо для тих, хто заради цього готовий іти на ризик.

Із цим пов'язана причина номер шість. Перемога України – це перемога держави, яка традиційно вважалася периферійною та колоніальною щодо сили, яка вважала себе центром та імперією.

Імперські війни, особливо як ми знаємо з історії XIX та XX століть, припадають на певні фази політичного розвитку. Імперські війни триватимуть доти, доки імперські сили впевнені, що зможуть в них перемогти.

Європейські та інші сили завжди приходили до моменту, коли усвідомлювали, що імперська війна виснажить їх, і це – дуже добре. Оскільки зараз триває імперська війна, в якій лідери росії стверджують, що українського народу та української держави не існує, перемога України важлива для захисту базового принципу: всі нації рівні, а держави заслуговують на повагу. Іншими словами, перемога України – ще один поштовх до постімперіалістичного світу.

Говорячи про постімперіалістичний світ, сьома причина важливості перемоги України стосується пам'яті про Другу світову війну. Для путіна уроки Другої світової війни – це те, що треба більше війни. Для путіна уроки перемоги над фашизмом – це те, що треба більше фашизму. Для путіна уроки поразки імперіалізму – це те, що потрібно більше імперіалізму. Для путіна уроки Другої світової війни – це те, що слово фашизм означає все, що йому хочеться, і це слово можна використовувати як мову ненависті проти тих, кого він обрав своїм ворогом. Це прочитання Другої світової війни не може перемогти.

Сьогодні, коли триває війна, важливо розглядати її, як часто й відбувається, у світлі Другої світової. Зокрема, розглядати її як можливість захистити цінності, які були посилені або ж мали бути посилені цією війною. Наприклад, толерування іншості, важливість верховенства права і плюралізм, важливість співпраці між демократіями.

Восьме. Я переконаний, що перемога України дуже важлива для майбутнього росії. Наголошу, що не очікую, аби українці думали про цей фактор. Але для усіх нас, кому йдеться про безпеку Європи та світу, дуже важливо, біля якої росії ми житимемо наступні десятиліття. Для того, щоб росія стала, скажімо так, нормальною країною, в якій справжні російські інтереси були б важливими для її керівництва, дуже важливо, щоб росія зазнала поразки у цій війні.

Дуже важливо, щоб росіяни перестали сприймати міжнародну політику як збирання земель на основі абсолютно неправдивих міфів. Вважаю, для росіян та майбутньої російської влади важливо натомість думати про майбутнє росії та її реальні інтереси. І хоча я хотів би, щоб війни взагалі не було, поразка на полі бою стане кроком уперед для росії такого типу. росії, де громадяни можуть думати про майбутнє без імперіалізму. росії, де минуле не стає міфом, що так сильно

впливає на рішення сьогодення. росії, де можливе врахування інтересів і майбутнього.

Дев'яте. Україна повинна перемогти, адже, як ми знаємо, вона є величезним виробником продовольства для решти світу. В історії ХХ століття Україна була об'єктом колонізації з усіх сторін через свої чорноземи.

Це не те, що потрібно. Усім нам потрібне майбутнє. Нам потрібна політика майбутнього, необхідна подія, що вирве нас із рутини й вкаже нам на майбутнє. Вважаю, дуже важливо, щоб європейці та інші допомогли в тому, щоб запропонувати українцям майбутнє після цієї війни – у сенсі членства в ЄС та потужної допомоги, яка дасть Україні змогу відбудуватися.

Але це двосторонній процес. Якщо ми відкриті в тому, як ми дивимося на Україну і на цю війну, ми можемо побачити, що українці пропонують майбутнє й нам. Якби українці не боролися, якби капітулювали, наше майбутнє, майбутнє демократій було б зараз дуже похмурим.

Українці своєю боротьбою дають іншим демократіям час. Гадаю, треба використати цей час, щоб подумати про майбутнє. Не лише про майбутнє, коли Україна долучається до інших демократій у різних формах співпраці, а й про майбутнє в широкому сенсі – коли, і це демонструє перемога України:

- індивідуальні вчинки важливі,
- люди можуть брати на себе відповідальність,
- межі можливостей ширші, ніж ми думаємо,
- а події, які можуть статися в майбутньому, можуть бути кращими, ніж ми думаємо.
- Україна і українська перемога вказують нам цей шлях.

У нинішній війні ми бачимо, як росія експропріює українське продовольство і блокує поставки українських сільгосппродуктів по світу. Якщо війна так триватиме, людям в Африці та по всьому світу загрожуватиме можливий, а потім і реальний брак їжі. Це може потягнути за собою не лише голод та смерті, а й політичну нестабільність. Перемога України та відновлення світової торгівлі дозволить запобігти цьому.

Десятий пункт, який певним чином підсумовує всі попередні. Перемога України допоможе не лише українцям, а й усім нам спрямувати свою увагу до майбутнього. Проблема російської пропаганди – і проблема, притаманна нам усім, хоча й у легшій формі, – це те, що вона базується виключно на минулому. Вона базується на пошуку якогось моменту в історії, коли вони були праві, а решта – ні.

2.21. «У політиці ніхто не незамінний». Прощальна промова Бориса Джонсона

7 липня 2022 року

Доброго дня всім!

Тепер ясно, що воля парламентської консервативної партії полягає у тому, щоб був новий лідер цієї партії і, отже, новий прем'єр-міністр. І я погодився з сером Гремом Брейді, головою нашого депутатського корпусу, що процес вибору цього нового лідера має розпочатися зараз, а графік буде оголошено наступного тижня. І сьогодні я призначив кабінет, який виконуватиме обов'язки, доки не буде призначений новий лідер.

Я хочу сказати мільйонам людей, які проголосували за нас у 2019 році, багато хто з них голосував за консерваторів вперше – дякую за цей неймовірний мандат, найбільшу більшість консерваторів з 1987 року та найбільшу частку голосів з 1979 року.

І причина, через яку я так старанно боровся останні кілька днів, щоб продовжувати особисто представляти цей мандат, полягала не лише в тому, що я хотів це робити, але й у тому, що я відчував, що це моя робота, мій обов'язок, мій обов'язок перед вами продовжувати робити те, що ми обіцяли у 2019 році.

І, звісно, я гордий досягненнями цього уряду, починаючи з того, що Брексіт був здійснений і до врегулювання наших відносин із континентом за більше ніж півстоліття, відновлення влади для цієї країни встановлювати свої власні закони в парламенті.

Проведенням цієї країни через пандемію, забезпеченням найшвидшої кампанії з вакцинації в Європі, найшвидшим виходом із локдауну та в останні кілька місяців лідерством на Заході у протидії путінській агресії в Україні. І дозвольте мені зараз сказати народу України, що я знаю, що ми і Сполучене королівство продовжимо підтримувати вашу боротьбу за свободу так довго, як це знадобиться.

І водночас у цій країні ми просуваємо велику програму інвестицій в інфраструктуру, навички та технології – найбільшу за сторіччя. Тому що, якщо я маю розуміння людських істот, то це те, що геніальність, талант, ентузіазм і уява рівномірно розподілені серед населення. Але не можливості. І саме тому ми маємо продовжувати підвищувати рівень, продовжувати розкривати потенціал у кожній частині Сполученого Королівства. І якщо ми зможемо це зробити в цій країні, ми будемо найбільш процвітаючими в Європі.

В останні кілька днів я намагався переконати своїх колег, що було б ексцентрично змінювати уряд, коли ми робимо так багато і коли в нас такі великі повноваження, і коли ми насправді відстаємо лише на кілька пунктів в опитуваннях, навіть у середньостроковій перспективі, після кількох місяців

постійної боротьби, і коли економічна ситуація настільки складна всередині країни та за кордоном.

Я шкодую, що не досяг успіху в цих суперечках, і, звісно, мені боляче не мати можливості самому розібратися в багатьох ідеях і проєктах. Але, як ми бачили у Вестмінстері, стадний інстинкт сильний: коли стадо рухається, воно рухається.

І, друзі мої, у політиці ніхто навіть віддалено не незамінний, і наша блискуча і дарвіністська система створить іншого лідера, такого ж прихильного до того, щоб вести цю країну вперед у важкі часи. Не лише допомагаючи сім'ям пройти через це, але й змінюючи і покращуючи те, як ми робимо речі – знижуючи навантаження на бізнес та сім'ї і так, знижуючи податки, бо це спосіб забезпечити зростання та дохід, яким ми повинні платити за великі справи та громадські послуги. І я говорю цьому новому лідерові, де б він чи вона не були, я говорю, що надам вам стільки підтримки, скільки зможу.

Що стосується вас, британської громадськості, я знаю, що багато хто відчує полегшення і, можливо, буде чимало людей, які будуть розчаровані. І я хочу, щоб ви знали, як мені сумно відмовлятися від найкращої роботи у світі. Але падіння неминучі.

Я хочу подякувати Керрі і своїм дітям, і всім членам нашої сім'ї, яким так довго доводилося зі стільким миритися. Я хочу подякувати незрівнянній британській державній службі за всю допомогу та підтримку, яку ви надали, нашій поліції, нашій службі екстреної допомоги і, звісно ж, нашій фантастичній Національній службі охорони здоров'я, яка у критичний момент допомогла продовжити термін мого перебування на посаді, а також нашим збройним силам та нашим агентствам, якими так захоплюються в усьому світі, і нашим невтормним членам та прихильникам Консервативної партії, чия самовіддана боротьба уможлиблює нашу демократію. Я хочу подякувати чудовим співробітникам тут, у Чекерс – тут, на Даунінг-стріт 10, і, звісно ж, у Чекерс – і нашим чудовим детективам, до речі, єдиній групі, у якої ніколи не буває витоків.

Насамперед, я хочу подякувати вам, британській громадськості, за наданий мені величезний привілей. І я хочу, щоб ви знали, що з цього моменту, доки новий прем'єр-міністр не займе своє місце, вашим інтересам служитимуть, і управління країною продовжуватиметься.

Бути прем'єр-міністром – це освіта саме по собі. Я подорожував всіма куточками Сполученого Королівства і на додачу до краси нашого природного світу я знаходжу так багато людей, які мають таку безмежну британську оригінальність і готові вирішувати старі проблеми по-новому, що я знаю, що навіть якщо іноді все здається похмурим, наше спільне майбутнє – золоте.

2.22. Промова Ліни Костенко на церемонії вручення відзнаки національного ордена Почесного легіону

03 серпня 2022 року

Шановний пане Посол!

Шановні працівники Посольства! І всі присутні, дорогі друзі й колеги!

В такий важкий час ми зібралися тут з такої гарної нагоди. Орден Почесного Легіону – це лицарський орден, велика честь отримати його.

Для мене це була абсолютна несподіванка. Я ж належу до всесвітньо невідомої літератури. І раптом така відзнака. Дякую Франції! Вона завжди жила в моєму серці. Навіть за часів «залізної завіси» я бувала там думками і душею, пишучи «Руан», чи «Ван Гога» й Рембо, чи Аполлінера. Бо «кордон душі проходить над світами, а там нема демаркаційних зон».

Коли мене звинувачували в антирадянській творчості і викликали на розправу, я процитувала Камю, що світ ділиться на чуму та її жертв. І сказала, що я просто не стала на бік чуми. Це було девізом шістдесятників – не стати на бік чуми.

А тепер ця альтернатива постала вже перед всім людством. Вібріони чуми нікуди ж не зникли, як і передбачав Камю. Вони росли й наливались люттю, і тепер обрушилися на Україну в найпотворніших формах війни. І ми глибоко вдячні Європі, вдячні Франції, вдячні всім країнам і людям, які не стали на бік чуми.

За дивним збігом я саме закінчую книжку, в якій є кілька французів, що зіграли в історії України неоціненну роль. Йдеться, зокрема, про Одесу, перші градоначальники якої й фактично будівники – дюк Рішельє, який тепер стоїть, обкладений мішками з піском, і Ланжерон. Друг Рішельє, маркіз де Кастельно, за його дорученням написав історію того краю, вживши, щоправда, назву «Новоросія», бо так його назвала Катерина Друга, загарбавши наші степи. Ад'ютантом Рішельє був Рошешуар, який згодом став мером Парижа. До речі, й командором ордена Почесного Легіону. Це ж орден давній, його заснував ще Наполеон.

В цій книжці згадується й маркіз Дотішамп, генерал Дністровської і Кримської інспекції, ад'ютантом якого був автор «Енеїди», наш Котляревський. Після відставки цей маркіз жив у маєтку в Народичах, які так постраждали від радіації. А повернувшись у Францію, став комендантом Лувра.

І є ще один француз, про якого я хотіла б написати. З яким я десять років ходила в чорнобильські експедиції. Це Домінік П'єр де ля Фліз. Не знаю, наскільки він відомий у Франції, але це дивовижна людина. Наполеонівський офіцер, медик, поранений під Смоленськом, потрапив у полон. Йому допоміг генерал Гудович, запросив у свій маєток на Чернігівщині. Там де ля Фліз і

одружився, взяв дружину з доброго українського роду Маркевичів. Потім працював старшим лікарем Київщини й Полісся, досліджував вплив навколишнього середовища на здоров'я людей. Чи міг він тоді уявити, як чорнобильська катастрофа знищить цей край?! Він спілкувався з поліщуками, вивчав їхній побут, записував звичаї, навіть уклав словничок, щоб порозумітися з ними. А головне – малював їх, створив цілу галерею типів, дев'ять альбомів! Ось чому він був зі мною в моїх чорнобильських експедиціях, – бо я ходила в мертвих селах, а на його малюнках були колишні живі мешканці цих сіл.

І ось недавно я дізналася, що в Кропивницькому є майстриня, Олена Мединська, яка створює чудові своєрідні ляльки за малюнками де ля Фліза. Зараз у Києві відкрилась її виставка, в Музеї українського народного декоративного мистецтва. Вона вважає, і я вважаю, що треба назвати його іменем одну з київських вулиць. Він малював і пейзажі Київщини, і Чорнобиль, і село Мощун, яке знищили росіяни, якого вже нема, а на малюнку де ля Фліза є.

Взагалі французи зробили чималий внесок в історію України. Не кажучи вже про Боплана з його «Описом України» й картами, Меріме з його дослідженням про Богдана Хмельницького. А яку книгу написав Жан-Бенуа Шерер про козаків! Або П'єр Шевальє, який навіть командував козацьким загоном під час облоги Дюнкерка. І всі вони в один голос відзначають мужність і волелюбність козаків, для яких гаслом було – «Перемога або смерть». Навіть д'Омаль, який писав не про козаків, а про принців Конде, і той сказав, що козаки не були військовими, військовослужбовцями. Вони були воїнами.

І ось тепер ми бачимо, що наші хлопці, наші чоловіки – це справді воїни. Це в генах. Вони героїчно борються і вони переможуть.

Ви знаєте, що я орденів і звань ніколи не приймала, політичної біжутерії не ношу.

Але цей лицарський орден я приймаю з вдячністю. І присвячую його нашим воїнам. Бо це найпочесніший наш Легіон.

2.23. Звернення короля Чарльза III до нації та країн Співдружності

9 вересня 2022

Я звертаюся до вас сьогодні з почуттям глибокої скорботи. Впродовж всього свого життя Її Величність Королева – моя улюблена мати – була натхненням і прикладом для мене та всієї моєї сім'ї. І ми, як і будь-яка сім'я, у величезному боргу перед нею за її любов, прихильність, керівництво, розуміння та приклад.

Королева Єлизавета прожила гарне життя, обіцянку служити Британії, яку вона дала долі, – дотримала, а її смерть викликає глибокий сум. Цю обіцянку довічного служіння я повторюю усім вам сьогодні.

Окрім особистого горя, яке відчуває вся моя родина, ми також поділяємо разом з багатьма з вас у Сполученому Королівстві, в усіх країнах, де королева була головою держави, у країнах Співдружності та в усьому світі глибоку вдячність за понад 70 років, впродовж яких моя матір, як королева, служила людям багатьох країн.

У 1947 році, у свій 21-й день народження, в ефірі з Кейптауна вона пообіцяла країнам Співдружності присвятити своє життя, яким би воно не було – коротким чи довгим, служінню своїм народам. Це було більше, ніж обіцянка: це було глибоке особисте зобов'язання, яке визначило все її життя.

Вона пішла на жертви заради виконання обов'язку. Її відданість як суверена була непохитною в часи змін і прогресу, у часи радості та святкування, а також у часи смутку і втрат. У її служінні ми побачили незмінну любов до традицій разом із безстрашними обіймами прогресу, які роблять нас великими як нації.

Прихильність, захоплення та повага, які вона викликала, стали візитівкою її правління. І, як може підтвердити кожен член моєї родини, вона поєднувала ці якості з теплотою, гумором і безпомилковою здатністю завжди бачити в людях найкраще.

Я віддаю належне пам'яті моєї матері та вшановую її життя, віддане служінню. Я знаю, що її смерть приносить великий сум багатьом із вас, і я поділяю це почуття безмірної втрати з усіма вами.

Коли королева зійшла на престол, Велика Британія та світ все ще долали злидні й наслідки Другої світової війни та жили за правилами попередніх часів. Впродовж останніх 70 років ми спостерігали, як наше суспільство стало одним із багатьох культур і багатьох конфесій.

Своєю чергою змінювалися і державні інституції. Але попри всі зміни та виклики, наша нація та ширша сім'я країн, талантами, традиціями та досягненнями яких я так невимовно пишаюся, досягали успіхів і процвітали. Наші цінності незмінні і мають такими залишатися і надалі.

Незмінні також і роль та обов'язки монархії, як і особливі стосунки монарха та відповідальність перед англіканською церквою, у якій знайшла основу моя власна віра. Саме в цій вірі та її цінностях я виріс, щоби плекати почуття обов'язку перед іншими та з великою повагою ставитися до дорогих традицій, свобод і обов'язків нашої унікальної історії та нашої системи парламентського правління.

Як це робила і сама королева з такою непохитною відданістю, так і я урочисто зобов'язуюся протягом усього часу, що дарує мені Бог, підтримувати конституційні принципи, які є основоположними для нашої нації. І де б ви не жили у Сполученому Королівстві чи на інших територіях корони по всьому світу, і яким би не було ваше походження, які б переконання ви не мали, я намагатимусь служити вам з відданістю, повагою та любов'ю, як робив це усе своє життя.

Звичайно, моє життя зміниться, коли я приступлю до виконання своїх нових обов'язків. Я більше не зможу приділяти стільки свого часу та енергії благодійним організаціям і проблемам, які мене так хвилюють. Але я знаю, що ця важлива робота буде продовжена в інших надійних руках.

Це також час змін для моєї сім'ї. Я розраховую на люблячу допомогу моєї дорогої дружини Камілли. На знак визнання її вірної державної служби після нашого шлюбу сімнадцять років тому вона стане моєю королевою-консортом. Я знаю, що вона серйозно ставиться до обов'язків у своїй новій ролі і я дуже сильно на неї покладаюся.

Як мій спадкоємець, Вільям тепер отримує шотландські титули, які так багато означали для мене. Він змінив мене на посаді герцога Корнуольського та бере на себе відповідальність за герцогство Корнуольське, яку я ніс понад п'ять десятиліть.

Сьогодні я пишаюся тим, що зробив його принцом Уельським, Tuwysog Suthgi, країни, титул якої я мав велику честь носити впродовж стількох років свого життя та служіння. Я знаю, що Вільям та Кетрін, наші нові принц і принцеса Уельські, й надалі надихатимуть, вестимуть дискусії в нашій країні та спрямовуватимуть увагу туди, де найбільше потрібна допомога.

Я також хочу висловити свою любов до Гаррі та Меган, які продовжують будувати своє життя за кордоном.

Трохи більше, ніж за тиждень, ми зберемося разом як нація, як Співдружність, і навіть як глобальна спільнота, щоби попрощатися з моєю улюбленою матір'ю. У нашій скорботі пам'ятаймо та черпаймо сили зі світла її прикладу. Від імені всієї своєї родини я можу лише висловити найщирішу та сердечну подяку за ваші співчуття та підтримку. Вони значать для мене більше, ніж я можу передати словами.

І моїй дорогій мамі, у той час, як ти починаєш свою останню велику подорож, щоби приєднатися до мого дорогого покійного тата, я хочу просто сказати: дякую. Дякую тобі за твою любов і відданість нашій сім'ї та сім'ї народів, яким ти служила так старанно всі ці роки.

Хай янголи Вас проводять на спочинок!

2.24. Промова Всесвятішого Вселенського Патріарха Варфоломія на Всесвітньому політичному форумі в Абу-Дабі

15 грудня 2022

Пані та панове,

Дорогі друзі,

Щиро дякую організаторам цього нового симпозіуму – конференції зі світової політики «За відкритий світ» за запрошення взяти у ній участь.

Війна в Україні, спровокована несправедливою агресією росії в лютому 2022 року, є найгіршою європейською геополітичною та гуманітарною кризою з часів закінчення Другої світової війни. Вона супроводжується жертвами великої кількості українців, росіян та інших, а також знищенням цілої країни. Чи могли ми очікувати такого лиха?

Фахівці з міжнародних відносин намагаються пояснити цю ситуацію, посилаючись на умови закінчення холодної війни. Чи помилився Захід, скориставшись розпадом Радянського Союзу для встановлення свого впливу на Сході? Чи зміна основних балансів у Європі знову пробудила старі страхи щодо можливого оточення росії? З іншого боку, як тут не брати до уваги прагнення до незалежності народів, які жили під радянським гнітом? Як не відповісти актами солідарності на те, що колись неправомірно Східна Європа була віддана під панування Москви в ім'я системи зон впливу, встановленої Ялтинськими домовленостями?

Ця дискусія, безсумнівно, справедлива. Однак бачення нашої Церкви лежить поза цими поточними перспективами. Її погляд більше вкорінений в історію загалом і в історію Церкви зокрема. Ми вважаємо джерелом наших нещасть наслідок помилкових суджень щодо питань, пов'язаних з вірою. Саме з цієї причини ми ототожнюємо термін «ортодоксія», тобто справедлива і чесна віра.

Православна Церква відіграла основоположну роль у виникненні двох реальностей, як окремих, так і взаємопов'язаних, якими є росія та Україна. Місце дії драми – на перехресті Європи та Азії.

Політична карта сучасної України багато разів змінювала форму протягом століть, від Київської Русі в 9 столітті до Катерини II у 18 столітті, коли більша частина України опинилася у складі російської імперії. Протягом століть населення України зазнавало послідовних іноземних панувань: російського, польського, монгольського, литовського чи австрійського. ХХ століття було особливо важким для українців. Вони пережили великий сталінський голод, Голодомор, опинилися в епіцентрі збройного протистояння між Радянським Союзом і нацистською Німеччиною під час Другої світової війни.

Цією історією пояснюється бажання відокремитися від росії та з'єднатися з Європою та її цінностями. Ці умови також дають змогу зрозуміти важливість

релігії, елементу, який є водночас основоположним і визвольним для української свідомості. З Константинополя Вселенський Патріархат вже в 9 столітті познайомив народи цього регіону з християнством і візантійською цивілізацією. Ми відіграли фундаментальну роль в організації релігійних громад, які сформувалися навколо Київської Митрополії, а потім навколо Московського Патріархату.

Однак правило організації та церковного функціонування, успадковане від довгої історії християнства і в якому відображена вся адміністративна та філософська мудрість світу Східного Середземномор'я, не завжди поважалося Москвою. Імператорська влада хотіла підкорити Церкву своїй волі, намагаючись інструменталізувати релігійні почуття для своїх політичних і військових цілей. Таким чином, після захоплення Константинополя османами в 1453 році Москва прагнула замінити Вселенський Патріархат, проголошуючи, що Москва представляє «третій Рим». Ця довготривала політика Москви є фундаментальним чинником розколу православного світу.

Надана в 2019 році Вселенським Патріархатом автокефалія Української Православної Церкви погіршила відносини з російською Церквою. Тут ми бачимо напруження, яке вже було виражене, коли Московський Патріархат вирішив не брати участі у Святому і Великому Соборі Православної Церкви, який зібрався на Криті в 2016 році.

Вторгнення в Україну 24 лютого підштовхнуло ще більший спалах поляризації. Неоднозначна позиція Патріарха Кирила щодо війни та підтримка політики президента путіна викликали різку критику в православному світі та за його межами. Своє несхвалення висловили навіть ті православні України, які вирішили залишитися під опікою російської Церкви. Таким чином поглиблюється і розширюється розкол православного світу. Пані та панове, дорогі друзі,

Фахівці з міжнародних відносин інколи схильні ігнорувати або маргіналізувати роль і значення релігійного чинника, автентичного чи маніпульованого. Однак ми вступили в період, коли цей фактор стає все більш важливим. Богослови та інші спеціалісти з питань, пов'язаних із функціонуванням Церков, безсумнівно, повинні відкриватися на інші перспективи та розвивати діалог з іншими науковими дисциплінами. Важливо також, щоб фахівці з суспільних наук, політичних наук і міжнародних відносин подолали певне вагання щодо поглиблення релігійних питань. Розуміння нового світу, який формується на наших очах, не може ігнорувати релігійний факт.

Дякую за увагу!

2.25. Новорічне привітання Президента України Володимира Зеленського

31 грудня 2022 року

Дорогі українці!

Цей рік почався 24 лютого. Без передмов і прелюдій. Різко. Рано. О 4-й годині. Було темно. Було гучно. Багатьом було складно, комусь – страшно. Минуло 311 днів. Нам усе ще може бути темно, гучно й складно. Але нам точно вже ніколи не буде страшно. І ніколи не буде соромно.

Це був наш рік. Рік України. Рік українців. 24 лютого ми прокинулись. Інші ми. Інший народ. Інші українці. Перші ракети остаточно зруйнували лабіринт ілюзій. Ми побачили, хто є хто. На що здатні друзі, вороги, а головне – на що здатні ми самі. 24 лютого мільйони з нас зробили вибір. Не білий прапор, а синьо-жовтий стяг. Не втеча, а зустріч. Зустріч ворога. Опір і боротьба.

Вибухи 24 лютого нас оглушили. Відтоді ми не все чуємо. І не всіх слухаємо. Нам казали: у вас немає інших варіантів, аніж здатися. Ми кажемо: у нас немає інших варіантів, аніж перемогти. 24 лютого ми почали творити нашу перемогу. З багатьох цеглинок – сотень інших перемог. Ми перемогли паніку. Не розбіглись, а зібралися. Ми перемогли сумніви, зневіру, страх. Ми повірили в себе й у свої сили. Збройні Сили України. Розвідку. Нацгвардію. СБУ. ССО. Прикордонників. Тероборону. ППО. Поліцію. ДСНС. Усі наші сили оборони й безпеки. Я пишаюся вами всіма, наші воїни!

Цей рік можна назвати роком втрат для України, для всієї Європи, для всього світу. Але це неправильно. Ми не маємо так говорити. Ми нічого не втратили. У нас забрали. Україна не втратила синів і доньок – їх забрали вбивці. Українці не втратили домівок – їх знищили терористи. Ми не втратили своїх земель – на них зайшли загарбники. Світ не втратив мир – росія його зруйнувала.

Цей рік поранив нас у серце. Ми виплакали всі сльози. Прокричали всі молитви. 311 днів. Про кожну хвилину нам є що сказати. Але більшість слів – зайві. Вони не потрібні. Не потрібні пояснення, прикраси. Потрібна тиша. Щоб почути. Потрібні паузи. Щоб усвідомити. Ранок 24 лютого... Гостомель. Буча. Ірпінь... Бородянка. Харків... «Мрія»... Краматорськ. Вокзал. Іграшка... Чернігів... Маріуполь. Драмтеатр. Напис «Діти»... Оленівка... Одеса. Багатоповерхівка. Дівчинка. Три місяці... Вільнянськ. Пологовий. Немовля. Два дні... «Азовсталь».

Це неможливо забути. І неможливо пробачити. Але можливо перемогти. Ми вистояли на ногах, бо було те, що нас тримало. Наш дух. Оборона Києва. Харків. Миколаїв. Чорнобаївка. Острів Зміїний. HIMARS. Антонівський міст. «Бавовна». Кримський міст. «Нептун». Крейсер «Москва». Русській воєнний корабль. Ізюм, Балаклія й Куп'янськ. Херсон. І молимося, що буде Кремінна та Сватове, Мелітополь, увесь Донбас, Крим. Ми б'ємося й битимемося далі. Заради

головного слова: «перемога». Вона точно буде. Ми йдемо до неї 311 днів. Віддали багато сил. Але в мить, коли здається, що ти вже не можеш іти далі, згадайте, що ми вже з вами пройшли.

Я хочу сказати всім вам: українці, ви неймовірні! Погляньте, що ми зробили й що ми робимо! Як наші воїни з перших днів розносять цю «другу армію світу». Як наші люди зупиняли колони їхньої техніки. Як дід зупиняв руками танк. Як жінка збила дрон банкою помідорів. Як в окупації крали ворожі танки, БТри, гелікоптер, снаряди. Як збирали за години на «Ловців Шахедів», морські дрони, броньовики, швидкі й «Байрактари». Як витримали всі погрози, обстріли, касетні бомби, крилаті ракети, темряву й холод. Як підтримували одне одного і державу.

На війні важливий кожен. Хто тримає в руках зброю, кермо авто, штурвал судна чи літака, скальпель чи указку. Кожен, хто за ноутбуком, хто керує комбайном, потягом. Хто на блокпосту й на електростанції. Журналісти й дипломати, комунальники та рятувальники. Всі. Хто працює. Вчиться в університеті або школі. І навіть ті, хто тільки вчиться ходити. Все це – заради них. Наших дітей. Наших людей. Нашої країни.

У великій війні немає маленьких справ. Немає непотрібних. Кожен із нас – борець. Кожен із нас – фронт. Кожен із нас – основа оборони. Ми б'ємось як одна команда – уся країна, усі наші регіони. Я захоплююся вами всіма. Я хочу подякувати кожному незламному регіону України.

Харків. Понівечений, але нескорений. Ви довели ворогу, що бути поруч територіально не означає бути поруч ментально. Харків – це українське місто. Місто-герой. Незламний Миколаїв. Героїчно витримує всі удари. Місто на хвилі, яке долає всі шторми. Сумщина й Суми. Ви одними з перших відчули на собі повномасштабне вторгнення окупантів. Для них Сумщина стала кісткою в горлі. Звичайні люди робили коктейлі Молотова, палили ворожі колони, взяли перших полонених. Сумщина – це сила. Дніпро. Опора й надійний тил нашого фронту. Ви приймали людей, ви повертали пораненим бійцям життя. Попри постійні удари Дніпро живе. Одеса. Сонячна й привітна, тепер – фортеця. Світова фортеця. Яка захищає нас і яка захищає світ. Годує його, щодня відправляючи морем мільйони тонн порятунку. Бо вона – Одеса-мама.

Херсон! Ви – героїчні люди! Ви були в окупації понад вісім місяців. Без новин. Без зв'язку. Відірвані від України. Тисячі з вас виходили на акції проти рашистів. Ви не знали, чи бачать це в Україні, чи знають про це. Окупанти брехали вам, що Україна вас кинула й не буде боротися за вас. Але ви вірили й попри все дочекалися. Обличчя Херсона посічене уламками снарядів, але головне, що Новий рік ми зустрічаємо вільними й разом під синьо-жовтими прапорами. А отже, все відновимо, усе відбудуємо. Так само, як Чернігів і Запоріжжя, і Краматорськ, і Бахмут.

Ті, хто став прихистком для мільйонів українців: це Рівне, Івано-Франківськ, Тернопіль, Вінниця. Я дякую вам! Ті, хто отримує й передає мільйони тонн допомоги з Європи та світу: Львів, Ужгород, Чернівці, Луцьк. Дякую вам! Ті, хто приймає в евакуації бізнес, підприємства, університети: Хмельницький, Житомир, Кропивницький, Полтава, Черкаси. Дякую вам! І ті, хто чекає Україну. І дочекається. Донбас, Луганщина, Крим. Завдяки вам, наші воїни! І, звісно, Київщина й Київ – серце наше, яке завжди б'ється завдяки вам, усі наші українці! Ми всі – одна сім'я. Одна Україна.

Це рік, коли Україна змінила світ. А світ відкрив Україну. Нам казали: капітуляція. Ми обрали контрнаступ! Нам казали йти на поступки та компроміси. Ми йдемо у Євросоюз і НАТО. Світ почув Україну. Європарламент, Бундестаг, парламент Британії, Кнесет, Конгрес США. Світ відчув Україну. Україна в медіа. У серцях людей. У топі пошуку Google. Світ побачив Україну. На головних площах у Торонто, Нью-Йорку, Лондоні, Варшаві, Флоренції, Сіднеї, інших містах.

Українці дивують. Українцям аплодують. Українці надихають. Чи є щось, що може нас злякати? Ні. Чи є хтось, хто може нас зупинити? Ні. Бо ми всі – разом. Ось за що ми воюємо. Одне за одного. Найкращий для нас салют – на складах окупантів. Найкращий подарунок – цифри у звіті Генштабу. Ми не знаємо достеменно, що принесе нам новий, 2023 рік. Але готові до всього. Нові здобутки? Ми будемо щасливі. Нові удари? Ми будемо непохитні. Продовження боротьби? Будемо битися. А коли переможемо – будемо обійматися.

Дорогі українці!

Залишається кілька хвилин до нового року. Я хочу всім нам зараз побажати одного – перемоги. І це головне. Одне побажання для всіх українців. Нехай цей рік буде роком повернення. Повернення наших людей. Воїнів – до своїх родин. Полонених – до своїх домівок. Переселенців – до своєї України. Повернення наших земель. І тимчасово окуповані стануть назавжди вільними. Повернення до звичайного життя. До щасливих хвилин без комендантської години. До земних радощів без повітряних тривог. Повернення того, що у нас вкрали. Дитинства наших дітей, спокійної старості наших батьків. Щоб на канікулах онуки приїхали до бабусь і дідусів. На кавуни в Херсон. І на черешню в Мелітополь. Щоб наші міста були вільні. Наші друзі – вірні. І щоб у звітах біля цифри 100 тисяч знищених ворогів, тисяч одиниць знищеної російської техніки з'явилася наша головна цифра і головний успіх – 603 тисячі 628 кілометрів квадратних. Площа незалежної України, як це було з 1991 року. Як це буде завжди.

Нехай усе це принесе новий рік. Ми готові за це боротися. Ось чому кожен із нас тут. Я тут. Ми тут. Ви тут. Усі тут. Ми всі – це Україна!

Слава Україні!

З Новим роком!

Перелік бібліографічних джерел:

1. Абрамович С. Д., Чікарьова М. Ю. Мовленнєва комунікація: підручник. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2013. 460 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
3. Виступ Президента Байдена щодо об'єднання зусиль вільного світу, спрямованих на підтримку народу України. URL: <https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-the-united-efforts-of-the-free-world-to-support-the-people-of-ukraine/>
4. Вітальна промова ректора Українсько-американського університету Конкордія. URL: <https://old.concordia.edu.ua/about/vitalna-promova-rektora/>
5. Десять причин, чому Україна має перемогти – Тімоті Снайдер URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-maye-peremohty-desyat-prychyn/31841591.html>
6. Еверет Д. Походження мови: як ми навчилися говорити. К : Наш Формат, 2019. 344 с.
7. Жеребкін В. Є. Логіка: Підручник. 4-те вид., випр. К.: Т-во «Знання», КОО, 2001. 255с.
8. Звернення Президента України з нагоди Дня перемоги над нацизмом у Другій світовій війні. URL: <https://www.president.gov.ua/news/zvernennya-prezidenta-ukrayini-z-nagodi-dnya-peremogi-nad-na-74925>
9. Звернення студентської ради до абітурієнтів. URL: https://dut.edu.ua/ua/news-1-1054-1592-zvernennya-studentskoi-radi-do-abiturientiv_golovna
10. Колотілова Н. А. Логіка і риторика: ретроспектива взаємозв'язку: монографія. К.: «Центр учбової літератури», 2021. 272 с.
11. Конверський А. Є. Логіка: підручник. 2-е видання, виправлене. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2017. 391 с.
12. Лютий Т. Пригоди філософських ідей Західного світу (від давнини до сучасності). К.: Темпора, 2019. 384 с. з іл.
13. Максименко С. Д., Соловієнко В. О. Загальна психологія: Навчальний посібник. Київ : МАУП, 2000 р. 256 с.
14. Макович Х.Я., Вербицька Л.О., Капітан Н.О. Словник термінів і понять з риторики. Львів, 2016. 140 с.
15. Наука за 30 секунд. Філософія. 50 найвизначніших думок з філософії, які можна пояснити за півхвилини / пер. з англ. М Оліярника. Київ: Форс Україна, 2020. 160 с.
16. Новорічне привітання Президента України Володимира Зеленського. URL: <https://www.president.gov.ua/news/novorichne-privitannya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelens-80197>
17. Повний текст звернення короля Чарльза III до нації та країн Співдружності. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-62857122>
18. Промова англійської письменниці, авторки серії книг про Гаррі Поттера перед випускниками Гарварду. URL:

<https://artefact.org.ua/literature/dzhoan-rouling-naybilshe-u-vashomu-vitsi-ya-boyalasya-ne-bidnosti-a-nevdach.html>

19. Промова Ліни Костенко на церемонії вручення відзнаки національного ордена Почесного легіону. URL: <https://www.newlib.org.ua/tekst-promovy-liny-kostenko-na-tseremonii-vruchennia-vidznaky-natsionalnoho-ordena-pochesnoho-lehionu/>

20. Промова Стіва Джобса на врученні дипломів у коледжі Рід. URL: <http://ittest.com.ua/Jobs.html>

21. Промова патріарха Варфоломія на WPC. URL: https://lb.ua/society/2022/12/15/539245_istoriieyu_royasnyuietsya_bazhannya.html

22. Промови лауреатів премії фундації Антоновичів: Ліна Костенко в Джорджтаунському університеті. URL: http://www.ji-magazine.lviv.ua/Promovy_laureativ_premii_Antonovychiv/Kostenko_Lina.htm

23. Ряшко В. І. Логіка: навч. посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2022. 328 с.

24. Себаг-Монтефіоре С. Промови, що змінили світ. К.: КМ-Букс, 2021. 328 с.

25. Сластенко Є.Ф., Ягодзінський С.М. Логіка: навч. посіб. К.: Книжкове видавництво НАУ, 2005. 192 с.

26. Словник української мови: академічний тлумачний словник. URL: <http://sum.in.ua> (дата звернення 16.08.2020).

27. Створить світ, в якому у кожного є почуття мети. Промова Марка Цукерберга випускникам Гарварду. URL: <https://espresso.tv/article/2017/05/28/cukerberg>

28. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки. 3-тє видання, доповнене. К.: «Академвидав», 2012. 528 с.

29. Промови лауреатів премії Фундації Антоновичів: промова Ліни Костенко в Джорджтаунському університеті

30. Тофтул М. Г. Логіка. 2-ге видання, перероблене, доповнене. К.: «Академія», 2008. 400 с.

31. 10. Тофтул М. Г. Логіка : словник-довідник. 2-ге видання, перероблене, доповнене. К.: «Академія», 2012. 312 с.

32. У політиці ніхто не незамінний». Прощальна промова Бориса Джонсона. URL: <https://nv.ua/ukr/amp/krajini-yes-shvalili-zbilshennya-virobnictva-boyeripisiv-do-milyona-na-rik-ostanni-novini-50334134.html?next-page=1>

33. Шелудченко С. Б., Павлюк А. Б., Рогач О. О., Бойчук В. М. Педагогічна риторика і комунікативна логіка: термінологічний словник. Луцьк: Вежа Друк, 2022. 56 с.

34. Britannica: The Online Encyclopedia. URL : <https://www.britannica.com> (accessed 05 July 2023).

35. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org> (accessed 04 July 2023).

36. Collins English Dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com> (accessed 03 July 2023).

37. A Dictionary of Philosophical Terms and Names. URL: <http://www.philosophypages.com/dy/> (accessed 03 July 2023).
38. Oxford Reference Library. URL: <https://www.oxfordreference.com/page/about> (accessed 05 July 2023)
39. Merriam-Webster: Dictionary and Thesaurus. URL: <https://www.merriam-webster.com> (accessed 03 July 2023).
40. Scholarly Community Encyclopedia: from Scholars for Scholars. URL: <https://encyclopedia.pub> (accessed 05 July 2023).
41. SirBacon.org. URL: <https://sirbacon.org/4-idols/> (accessed 06 July 2023)